



T.C.

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

6 ŞUBAT 2023 KAHRAMANMARAŞ DEPREMLERİ SONRASI  
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ DEPREM BİLGİ  
DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Leyla KÖMÜRKARA**

**Malatya-2025**

T.C.  
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ  
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ  
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI  
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

6 ŞUBAT 2023 KAHRAMANMARAŞ DEPREMLERİ SONRASI  
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ DEPREM BİLGİ  
DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Leyla KÖMÜRKARA**

**Danışman: Prof. Dr. Mesut AYDIN**

**Malatya-2025**

|                                                                                  |                         |                 |                 |
|----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|-----------------|-----------------|
|  | <b>KABUL ONAY FORMU</b> | Doküman No      | İNÜ-KYS-FRM-142 |
|                                                                                  |                         | Yayın Tarihi    | 19.08.2019      |
|                                                                                  |                         | Revizyon No     |                 |
| İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ                                                               |                         | Revizyon Tarihi |                 |
|                                                                                  |                         |                 |                 |

**İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ**  
**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ**

**6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri Sonrası Sosyal**  
**Bilgiler Öğretmen Adaylarının Deprem Bilgi Düzeylerinin**  
**Değerlendirilmesi**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN**

Prof. Dr. MESUT AYDIN

**HAZIRLAYAN**

Leyla KÖMÜRKARA

Jürimiz tarafından 25/06/2025 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda bu tez **oybirliği** ile başarılı bulunarak Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı **Yüksek Lisans** Tezi olarak kabul edilmiştir.

**Jüri Üyelerinin Unvanı Adı Soyadı**

**İmza**

1.Prof. Dr. Mesut AYDIN

.....

2.Prof. Dr. Recep DÜNDAR

.....

3.Dr. Öğretim Üyesi Özcan EKİCİ

.....

**O N A Y**

Bu tez, İnönü Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun .../.../20... tarih ve 20.../..... sayılı Kararıyla da uygun görülmüştür.

.....

**Enstitü Müdürü**

## ONUR SÖZÜ

Prof. Dr. Mesut AYDIN’ın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **“6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrası sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi”** başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde oluşturulduğunu beyan ederim.

Leyla KÖMÜRKARA

## ÖNSÖZ

Lisans üstü eğitim sürecimde bana danışmanlık yapan değerli hocam Prof. Dr. Mesut AYDIN’a teşekkür ederim.

Lisans eğitiminin bitmesinin üzerinden 12 yıl geçmesine, iki küçük evladımız olmasına rağmen yüksek lisans eğitimine başlamam ve özellikle de 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen deprem sonrasında yaşadığım zorlu süreçte tezimi bitirebilmem için manevi desteğiyle her daim yanımda olan kıymetli eşim Suat KÖMÜRKARA’ya teşekkür ederim.

Bu çalışmanın her aşamasında yanımda olan, varlıklarıyla bana güç ve ilham veren sevgili çocuklarım Yusuf ve Esin’e sonsuz sevgilerimi sunuyorum. Onların gülüşleri, sabrımı ve azmimi diri tutan en büyük kaynağım oldu. Bu çalışmayı tamamlarken kimi zaman onlardan çaldığım zaman için mahcubum; ancak umuyorum ki bu emek, ileride onların da öğrenme ve başarıya yolculuklarında bir ışık olur.

Bu tezi hayatımın her anında desteğini ve sevgisini hissettiğim, kız çocuklarının okutulmasının gereksiz görüldüğü bir ortamda “ceketimi satar yine de okuturum” diyen, bugün yanımda olmasa da kalbimde yaşayan canım babama ithaf ediyorum.

Leyla KÖMÜRKARA

## ÖZET

### 6 ŞUBAT 2023 KAHRAMANMARAŞ DEPREMLERİ SONRASI SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ DEPREM BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

KÖMÜRKARA, Leyla  
Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri  
Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mesut AYDIN  
Temmuz-2025 X+56

Bu araştırmanın amacı, 6 Şubat 2023 Elbistan ve Pazarcık merkezli Kahramanmaraş depremleri sonrasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerini değerlendirmektir. Çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler, ölçek üzerinden toplanmıştır. Kullanılan ölçek depremde en çok etkilenen Malatya, Adıyaman ve Kahramanmaraş illerindeki üniversitelerde okuyan 375 sosyal bilgiler öğretmen adayına yüzyüze uygulanmıştır. Toplanmış olan verilerin analiz sonuçlarını bilimsel bir şekilde açıklamak için bir veri analiz programı kullanılarak verilerin girişi ve analizi yapılmıştır. Çalışmada konunun yapısına uygun olan veri toplama aracı ankettir. Araştırmada Düzce Üniversitesinden Prof. Dr. Murat Genç ve Doç. Dr Erol Sözen'in 2022 yılındaki çalışmaları sonucunda ortaya çıkardıkları "Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, ülke geneli "deprem bölgeleri dağılış bilgisi", "deprem etkileri bilgisi" ve "deprem eğitimi" olmak üzere 3 alt boyutu içermektedir. Çalışma, katılımcıların söz konusu ölçek aracılığıyla elde edilen yanıtları üzerinden şekillenmiştir. Çıkan sonuçta sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin "Deprem Bölgeleri Dağılış Bilgisi" alt boyutunda " $\bar{X}=3,95$ ;  $SS=0,629$ "; "Deprem Etkileri Bilgisi" alt boyutunda " $\bar{X}=4,39$ ;  $SS=0,524$ ", "Deprem Eğitimi" alt boyutunda " $\bar{X}=3,56$ ;  $SS=1,026$ " olarak hesaplanmıştır. Deprem bilgi puanlarının toplamından elde edilen genel ortalamanın ise " $\bar{X}=4,01$ ;  $SS=0,534$ " olarak hesaplandığı görülmektedir. Bulgulardan hareketle, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi seviyeleri 3 alt boyutta da yüksek çıkmış olmakla beraber "Deprem Etkileri Bilgisi" alt boyutunda deprem bilgi düzeyi daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışma sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyine ışık tutacağı ve bu alandaki eksikliklerin giderilmesinde yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** Sosyal bilgiler, deprem, öğretmen

## ABSTRACT

### EVALUATION OF EARTHQUAKE KNOWLEDGE LEVELS OF SOCIAL STUDIES TEACHER CANDIDATES AFTER THE FEBRUARY 6, 2023 KAHRAMANMARAS EARTHQUAKES

KÖMÜRKARA, Leyla

Master's Degree, İnönü University, Institute of Educational Sciences,  
Department of Social Studies Education

Thesis Advisor: Professor Doctor Mesut AYDIN

July-2025 X+56

The aim of this study is to evaluate the earthquake knowledge levels of social studies teacher candidates after the earthquakes that occurred on February 6, 2023, centered in Elbistan and Pazarcık, Kahramanmaraş. A quantitative research method was employed, and data were collected using a scale. The scale was administered face-to-face to 375 social studies teacher candidates studying at universities located in the provinces of Malatya, Adıyaman, and Kahramanmaraş, which were among the most affected by the earthquake. Data entry and analysis were carried out through a data analysis program to present the findings scientifically.

As the data collection tool, a survey appropriate to the structure of the study was used. The "Earthquake Knowledge Level Scale," developed in 2022 by Prof. Dr. Murat Genç and Assoc. Prof. Dr. Erol Sözen from Düzce University, was utilized. This scale includes three sub-dimensions: "Knowledge of the Distribution of Earthquake Zones," "Knowledge of Earthquake Effects," and "Earthquake Education." The study was structured based on participants' responses to this scale.

According to the findings, the teacher candidates' mean scores were  $\bar{X}=3.95$  in "Knowledge of Earthquake Zone Distribution,"  $\bar{X}=4.39$  in "Knowledge of Earthquake Effects," and  $\bar{X}=3.56$  in "Earthquake Education." The overall average score was  $\bar{X}=4.01$ . These results indicate that while earthquake knowledge levels were high across all three sub-dimensions, the highest level was observed in the "Knowledge of Earthquake Effects" dimension. It is believed that this study will shed light on the earthquake awareness of teacher candidates help guide efforts to address any deficiencies in this area.

**Keywords:** Social studies, earthquake, teacher

## İÇİNDEKİLER

|                                                |      |
|------------------------------------------------|------|
| ONUR SÖZÜ.....                                 | i    |
| ÖNSÖZ .....                                    | ii   |
| ÖZET .....                                     | iii  |
| ABSTRACT.....                                  | iv   |
| İÇİNDEKİLER .....                              | v    |
| TABLolar LİSTESİ.....                          | viii |
| ŞEKİLLER LİSTESİ .....                         | ix   |
| KISALTMALAR.....                               | x    |
| BÖLÜM 1 .....                                  | 1    |
| GİRİŞ .....                                    | 1    |
| 1.1. Problem Durumu .....                      | 1    |
| 1.2. Araştırmanın problemi .....               | 3    |
| 1.3. Araştırmanın Amacı .....                  | 4    |
| 1.4. Araştırmanın Önemi.....                   | 4    |
| 1.5. Araştırmanın Sayıtları .....              | 5    |
| 1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları .....         | 5    |
| 1.7. Tanımlar .....                            | 5    |
| BÖLÜM 2 .....                                  | 6    |
| KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR ..... | 6    |
| 2.1. Kuramsal Bilgiler .....                   | 6    |
| 2.1.1. Deprem .....                            | 6    |
| 2.1.2. Depremlerin Sınıflandırılması .....     | 7    |
| 2.1.2.1. Tektonik Depremler .....              | 7    |
| 2.1.2.2. Volkanik Depremler .....              | 7    |
| 2.1.2.3. Çöküntü Depremleri .....              | 8    |
| 2.1.3. Türkiye’de Fay Hatları .....            | 8    |
| 2.1.3.1. Kuzey Anadolu Fay Hattı .....         | 9    |
| 2.1.3.2. Batı Anadolu Fay Hattı .....          | 9    |
| 2.1.3.3. Doğu Anadolu Fay Hattı.....           | 9    |
| 2.1.4. Türkiye’de Deprem .....                 | 9    |
| 2.1.5. 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremi..... | 10   |
| 2.1.6. Sosyal Bilgilerin Tanımı.....           | 11   |

|                                                                                     |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 2.1.7. Sosyal Bilgiler Programı ve Dersi .....                                      | 12 |
| 2.1.8. Sosyal Bilgiler ve Deprem.....                                               | 13 |
| 2.1.9. Deprem Bilinci, Eğitimi ve Psikolojik Etkileri .....                         | 16 |
| 2.1.9.1. Deprem Bilinci.....                                                        | 16 |
| 2.1.9.2. Deprem Eğitimi.....                                                        | 17 |
| 2.1.9.3. Depremin Psikolojik Etkileri .....                                         | 19 |
| 2.2. İlgili Araştırmalar .....                                                      | 20 |
| BÖLÜM 3 .....                                                                       | 24 |
| YÖNTEM .....                                                                        | 24 |
| 3.1. Araştırmanın Modeli .....                                                      | 24 |
| 3.2. Evren ve Örneklem .....                                                        | 24 |
| 3.3. Veri Toplama Süreci .....                                                      | 25 |
| 3.4. Veri Toplama Araçları .....                                                    | 25 |
| 3.5. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması .....                                     | 26 |
| 3.6. Verilerin Analizi.....                                                         | 26 |
| BÖLÜM 4.....                                                                        | 29 |
| BULGULAR VE YORUM .....                                                             | 29 |
| 4.1. Demografik Dağılımına ilişkin Bulgular .....                                   | 29 |
| 4.2. Deprem Bilgi Düzeyine Ait Bulgular .....                                       | 30 |
| 4.3. Cinsiyet Değişkenine Ait Bulgular .....                                        | 31 |
| 4.4. Öğrenim Görülen Sınıf Değişkenine Ait Bulgular.....                            | 32 |
| 4.5. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Ait Bulgular.....                               | 34 |
| 4.6. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Ait Bulgular .....                              | 36 |
| 4.7. Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremi Yaşama Durumuna Ait<br>Bulgular..... | 38 |
| BÖLÜM 5 .....                                                                       | 41 |
| SONUÇ ve ÖNERİLER .....                                                             | 41 |
| 5.1. Sonuç.....                                                                     | 41 |
| 5.2. Öneriler .....                                                                 | 44 |
| KAYNAKÇA.....                                                                       | 45 |
| EKLER.....                                                                          | 52 |
| EK-1. Kişisel Bilgi Formu .....                                                     | 52 |
| Ek-2. Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği .....                                              | 53 |
| Ek-3. Etik Kurul Kararı.....                                                        | 55 |

|                                               |    |
|-----------------------------------------------|----|
| Ek-4. Deprem Bilgi Düzeyi Kullanım İzni ..... | 56 |
|-----------------------------------------------|----|



## TABLÖLAR LİSTESİ

|                                                                                                                               |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Tablo 1.Araştırmaya Dahil olan Öğretmen Adaylarının Cinsiyet ve Sınıf Dağılımı .....                                          | 25 |
| Tablo 2.Verilerin Normal Dağılımına Ait Bulgular .....                                                                        | 26 |
| Tablo 3.Veriler analiz sürecinde kullanılan testler .....                                                                     | 27 |
| Tablo 4.Aritmetik ortalama değerlendirme aralıkları .....                                                                     | 28 |
| Tablo 5.Örnekleme Yeri Alan Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Demografik Bilgilerine Ait Betimsel İstatistikî Veriler..... | 29 |
| Tablo 6.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Deprem Bilgi Düzeyine Ait Betimsel İstatistikî Veriler .....                     | 30 |
| Tablo 7.Cinsiyete göre deprem bilgi düzeyi analiz verileri.....                                                               | 31 |
| Tablo 8.Öğrenim görülen sınıfa göre deprem bilgi düzeyi analiz verileri.....                                                  | 32 |
| Tablo 9.Anne Eğitim Durumuna Göre Deprem Bilgi Düzeyi Analiz Verileri .....                                                   | 35 |
| Tablo 10.Baba eğitim durumuna göre deprem bilgi düzeyi analiz verileri .....                                                  | 37 |
| Tablo 11.6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremi Yaşama Durumuna Göre Deprem Bilgi Düzeyi Analiz Verileri.....            | 39 |

## ŞEKİLLER LİSTESİ

|                                                                             |    |
|-----------------------------------------------------------------------------|----|
| Şekil 1. Türkiye Deprem Risk Haritası.....                                  | 9  |
| Şekil 2. Türkiye’de Son Yüzyılda Meydana Gelen 7 ve 7 Üzeri Depremler ..... | 10 |



## KISALTMALAR

|              |                                                                    |
|--------------|--------------------------------------------------------------------|
| <b>ADNKS</b> | : Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi                                |
| <b>AFAD</b>  | : Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı                           |
| <b>AKUT</b>  | : Arama Kurtarma Derneği                                           |
| <b>BAF</b>   | : Batı Anadolu Fayı                                                |
| <b>CSBB</b>  | : Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı                    |
| <b>DAF</b>   | : Doğu Anadolu Fayı                                                |
| <b>DPT</b>   | : Devlet Planlama Teşkilatı                                        |
| <b>KAF</b>   | : Kuzey Anadolu Fayı                                               |
| <b>KRDAE</b> | : Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü               |
| <b>MEB</b>   | : Milli Eğitim Bakanlığı                                           |
| <b>NCSS</b>  | : Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (National Council Social Studies) |
| <b>STK</b>   | : Sivil Toplum Kuruluşları                                         |
| <b>TDK</b>   | : Türk Dil Kurumu                                                  |
| <b>TMMOB</b> | : Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği                           |
| <b>TSSB</b>  | : Travma Sonrası Stres Bozukluğu                                   |
| <b>TYMM</b>  | : Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli                                    |
| <b>YÖK</b>   | : Yüksek Öğretim Kurumu                                            |

## BÖLÜM 1

### GİRİŞ

Tezin bu bölümünde, tezin problem durumu, sınırlılıkları, varsayımları ve araştırmada geçen tanımlara yer verilmiştir.

#### 1.1. Problem Durumu

Afetler, insan hayatını fiziksel, psikolojik, sosyal ve aynı zamanda ekonomik anlamda olumsuz yönde etkileyen, toplumsal yaşamı derinden sarsan olaylar olarak tanımlanmaktadır. Bu olaylar, doğal, teknolojik ya da insan kaynaklı faktörlerden kaynaklanmakta ve genellikle normal yaşamın akışını kesintiye uğratarak bireylerin ve toplumların yaşamını olumsuz yönde etkilemektedir (Ergünay, 2008: 15). Normal yaşamın akışını kesintiye uğratmaktan kasıt; insanoğlunun en temel hak ve yaşamsal faaliyetleri olan; barınma sorununun oluşması, eğitime ara verilmesi, sağlık hizmetlerinin tamamen bitmesi bile kalitesinin düşmesi ve beslenme eksikliklerinin baş göstermesi olarak sayılabilir.

Doğal afetler ise insan müdahalesiyle önlenemeyen, tamamen doğa kaynaklı olan felaketlerdir. Her doğal afet, kendine özgü yıkıcı etkiler barındırmakta ve insan hayatını zorlaştıran ciddi sonuçlara yol açmaktadır. Ülkemizde doğal afetlerden etkilenen, insan sayısı ve zarar gören yerleşim birimi dikkate alındığında en sık görülen doğal afetler; deprem, sel, heyelan, orman yangınları, çığ ve kaya düşmesi, şeklinde sıralanabilir (Kundak ve Kadioğlu, 2011:5). Bu sıralamada da görüldüğü üzere Türkiye’de insan hayatını en çok etkileyen doğal afetlerden biri de çalışmamızın ana konusu olan depremlerdir. Sadece son yaşadığımız 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri, 11 ilimizi (Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep, Malatya, Adıyaman, Şanlıurfa, Kilis, Adana, Diyarbakır, Osmaniye ve Elazığ illeri) etkilemiştir. Resmi verilere göre, ülkemizde 53 bin 537 insanımız hayatını kaybetmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2024).

Deprem; ‘Tektonik hareketlenmelerin etkisiyle, yer kabuğunun kırılması sonucu ortaya çıkan sismik enerjinin dalgalar halinde yayılarak, yeryüzünü kuvvetle sarsması veya hareketlendirmesi olayıdır (Kadioğlu ve Özdamar, 2008). Türk Dil Kurumu (TDK)’na

göre ise deprem, yer kabuğundaki hareketlerin meydana getirdiği enerjinin birikim sonucu boşalmasıyla oluşan bir sarsıntıdır. Depremler, dünya genelinde büyük can ve mal kayıplarına yol açan yıkıcı olaylardır. Özellikle aktif fay hatları üzerinde yer alan bölgelerde önemli bir risk oluştururlar. Türkiye, Alp-Himalaya deprem kuşağı üzerinde bulunması sebebiyle bu riskin yüksek olduğu ülkelerden biridir. Ülke topraklarının yaklaşık %92'si deprem tehlikesi altındadır (Gezer ve Şahin, 2022: 98). Türkiye'de toplam nüfusun %98'i deprem riski altındaki bölgelerde ikamet etmektedir (Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği [TMMOB], 2012: 1). Bu coğrafi gerçeklik, Türkiye'deki bireylerin deprem konusunda farkındalık düzeyinin yüksek olmasını zorunlu kılmaktadır (Doğanay, 2020: 45). Vatandaşların deprem bilgi, bilinç ve farkındalığının artırılmasında en kritik rolü oynayan unsurlardan biri eğitimidir (Karabulut, 2021: 67). Türkiye'de bu eğitimi ilköğretim seviyesinde verecek olan öğretmenler, sosyal bilgiler branş öğretmenleridir. İşte bu durum da sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi alan lisans düzeyi öğrencilerinin bilgi düzeylerinin önemini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla sosyal bilgiler öğretmen adayları, üniversite eğitimi sürecinde deprem bilgi seviyelerini ne kadar yükseltirse ülkede deprem bilgi ve farkındalığının da o derecede artacağı düşünülmektedir.

Depremlerin önlenemez doğası, toplumun bu konuda bilinçlendirilmesini ve eğitilmesini önemli bir zorunluluk haline getirmiştir. Deprem bilgisi ve bilincinin oluşturulması, olası can ve mal kayıplarının yanı sıra maddi ve manevi diğer kayıpların da en asgari düzeye indirgenmesi adına hayati bir önem taşır (Gezer ve Şahin, 2022: 98). Özellikle eğitim kurumları, toplumun her kesimine ulaşabilecek bir mecra sunarak, deprem bilinci ve hazırlığının yaygınlaşmasında etkili olabilir. Türkiye gibi deprem riski yüksek bir ülkede, tüm öğretmenler ve öğretmen adaylarının ve alanları itibarıyla en çok da sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü öğrencilerinin konuya ilişkin, yeterli düzeyde bilgiye sahip olmaları, toplumun gelecekteki bilinç seviyesini ve afetlerle başa çıkabilme kabiliyetini artıracaktır. Bu nedenle, deprem eğitimi, ülkemizin eğitim politikaları içerisinde en öncelikli konular arasında yer almalıdır (Özdemir, 2019: 12; Yılmaz, 2021: 34).

6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş depremleri, Türkiye'nin yaşadığı en büyük ve en yıkıcı depremlerinden biri olarak tarihe geçmiştir. Bu depremler, yalnızca büyük can kayıplarına ve maddi zarara yol açmakla kalmamış, aynı zamanda afet yönetimi ve deprem eğitimi konusundaki yetersizlikleri de gözler önüne sermiştir (Filiz, 2024: 170). Sosyal bilgiler öğretmen adayları, gelecekteki öğrencilerine bu tür afetler karşısında

bilinçli ve hazırlıklı olmayı öğretmekle yükümlüdür. Bu yükümlülük de sosyal bilgiler öğretmenliği adaylarının deprem bilinci, deprem bilgi düzeyleri ile bu bilgileri uygulama kapasitelerinin ne derece önem taşıdığını ortaya koymaktadır.

Deprem doğal afeti, Türkiye gibi deprem kuşağında yer alan ülkelerde yaşayan bireylerin hayatında kaçınılmaz bir gerçektir. Ancak, bu gerçeğe rağmen, deprem öncesi, anı ve sonrasında yapılması gerekenler konusunda toplumun büyük bir kısmının yeterli bilgiye sahip olmadığını, 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde meydana gelen depremler, acı sonuçlarıyla bir kez daha ortaya koymuştur. Sosyal bilgiler öğretmen adayları, gelecek nesilleri eğitirken bu tür doğal afetlere karşı hazırlıklı olmanın önemini vurgulamakla sorumludur. Ancak, öğretmen adaylarının depreme karşı ne kadar hazırlıklı oldukları ve bilgi düzeylerinin yeterliliği konusunda soru işaretleri bulunmaktadır (Gezer ve Şahin, 2022). Zira Gezer ve Şahin'in (2022) araştırması, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgisi konusunda önemli eksiklikleri bulunduğunu ortaya koymuştur. Özellikle deprem çantası hazırlama, enkaz altında yapılması gerekenler gibi konularda hem bilişsel hem de davranışsal eksiklikler tespit edilmiştir (Gezer ve Şahin, 2022: 99). Bu durum, öğretmen adaylarının deprem eğitimi konusunda daha fazla desteklenmesi gerektiğini göstermektedir.

## 1.2. Araştırmanın problemi

6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş depremleri sonrası, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının depremle ilgili bilgi düzeyleri nedir? Sorusu çalışmanın ana problemidir. Bu problem çerçevesinde şu alt problemlere de cevap aranacaktır.

### Alt problemler

1. *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgileri hangi düzeydedir?*
2. *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, adayların cinsiyetlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?*
3. *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, öğrenim görülen sınıfa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?*
4. *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, anne eğitim düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?*
5. *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, baba eğitim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?*

6. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

### 1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma tezinin amacı, 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş depremleri sonrasında sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü öğrencilerinin deprem bilgi düzeyini değerlendirmektir. Ayrıca çalışmada şu alt amaçların da cevapları aranacaktır.

1. Sosyal bilgiler öğretmen adayları **“Deprem bölgeleri dağılış bilgisi”** hakkında bilgi sahibi midir?
2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının **“Deprem Etkileri Bilgisi”** ne seviyededir?
3. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının lisans eğitimlerinde aldıkları **“Deprem Eğitimi”** yeterli midir?

### 1.4. Araştırmanın Önemi

Deprem kuşağında yer alan ülkemizde deprem bilgisinin önemi yadsınamazdır. Deprem bilgisinin öğrenciye okul öncesinden itibaren verilmesi gerektiği gerçeği her an karşımıza çıkmaktadır. 2019 yılında, eğitim fakültelerine bağlı sosyal bilgiler öğretmenliği programlarının yenilenmesiyle lisans programına “Afetler ve Afet Yönetimi” başlığı altında bir ders konulması (Yüksek Öğretim Kurumu [YÖK], 2019) sosyal bilgiler öğretmenliği açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Yine 2023 Aralık ayında ilköğretimde Afet bilinci adı altında seçmeli bir ders olarak program hazırlanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2023). Bütün bunlar Türkiye’de deprem bilincini oluşturması adına önemli gelişmelerdir.

Türkiye jeolojik konumu nedeniyle sık sık yıkıcı depremlerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle atılan adımlar olumlu olsa da yapılan araştırmalar bunların henüz yeterli olmadığını göstermiştir. Tüm vatandaşların deprem konusunda bilinçli ve hazırlıklı olması hayati bir öneme sahiptir. Sosyal bilgiler öğretmen adayları, gelecekteki nesillere deprem bilincini aşılayacak kişiler olarak kritik bir rol üstlenmektedir. Bu araştırma, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerini değerlendirip eksikliklerin giderilmesine yönelik öneriler sunmayı amaçlamaktadır. Böylece, deprem bilinci yüksek nesillerin yetiştirilmesine katkıda bulunulacaktır. Ayrıca çalışma, 6 Şubat

gibi büyük bir felaketin ardından sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgilerinin hangi seviyede olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

### 1.5. Araştırmanın Sayıtları

- Katılımcıların verdikleri yanıtlar, gerçek bilgi düzeylerini ve algılarını yansıtmaktadır.
- Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerini ölçmek için yeterlidir.

### 1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma:

- Adıyaman Üniversitesi,
- Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi,
- Malatya İnönü Üniversitesi'nde eğitim-öğretim gören sosyal bilgiler öğretmen adayları ile sınırlıdır.

### 1.7. Tanımlar

**Afet;** toplumun bir bölümü veya tamamını etkileyen, fiziksel, ekonomik ve benzeri kayıplara yol açan standart yaşamsal faaliyetleri kesintiye uğratan veya durduran, etkiye uğrayan topluluğun baş edebilme kapasitesinin yeterli gelmediği, doğal, teknolojik ya da insan kaynaklı olaylardır (AFAD, 2022).

**Afet bilinci:** Kişilerin, afetlerin potansiyel tehditlerinden kaynaklanan riskleri asgari düzeye indirmek, koruyucu ve aynı zamanda önleyici tedbirler geliştirmeyi amaçlamasıdır (Özgüven, 2006).

**Deprem:** Yer kabuğundaki sismik hareketlenmelerin meydana getirdiği ve sonrasında sismik enerjinin boşalması sonucu yeryüzünde oluşan sarsıntı; zelzele, yer sarsıntısı, hareketlenme (Türk Dil Kurumu [TDK], 2011).

**Deprem Bilgisi:** Deprem olmadan önce, deprem olduğu esnada ve deprem sonrasında neler yapılabileceği ve yapılması gerekenler konusunda sahip olunan bilgi düzeyi (Gezer ve Şahin, 2022).

**Sosyal Bilgiler:** İnsanları ve yaşadıkları çevreleriyle etkileşimlerini, yer ve zaman boyutuyla ele alan, tüm beşerî bilimlerin bir arada toplandığı, 4,5, 6 ve 7. sınıflar düzeyinde okutulan, önemli bir temel eğitim dersidir (Doğanay, 2008: 77).

## BÖLÜM 2

### KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

#### 2.1. Kuramsal Bilgiler

##### 2.1.1. Deprem

Yerkabuğunu oluşturan levhaların hareketleri sonucunda, yüzyıllar boyunca yer kabuğun belirli bölgelerinde çekme-basma-burulma-burulma gibi gerilmelerle enerji depolanır. Bu şekilde depolanan enerji, kırılma direncinin en zayıf olduğu kayadaki çatlaklar yoluyla aniden açığa çıkar ve dalgalar halinde yayılır. Yerdeki bu tür çatlaklara fay adı verilir (Kandili Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü, 2022). Kabuğun zayıf bölgesinde çeşitli nitelikteki dalgalanmaların etkisiyle oluşan hızlı hareketlenme ise deprem olarak adlandırılır (Pampal ve Özmen, 2009).

Yeryüzünde yaşanan birçok afet olmasına rağmen toplum hafızasında en çok iz bırakan ve en büyük riski oluşturan afetlerin depremler olduğu görülmektedir (Karakuş, 2013: 97). Bunun nedeni, depremlerin öngörülemez olması, önlenememesi, çok çeşitli etkilere sahip olması ve önemli can ve mal kayıplarına neden olmasıdır (Doğan, vd., 2021: 384). Depremleri diğer afetlerden ayıran önemli fark, önceden tahmin edilemeyen ve beklenmedik bir anda meydana gelmesi ve önemli yıkımlara ve ciddi kayıplara yol açmasıdır (Sabuncuoğlu, vd., 2003: 189). Tüm bu sebeplerden dolayı depremler diğer doğal afetler arasında ayrı bir öneme sahiptir (Çokcan ve Çokcan, 2003).

Dünyada meydana gelen depremlerin %90'ı yeni katlanmış dağların, levha sınırlarının, okyanus kenarlarının ve okyanus hendeklerinin bulunduğu bölgelerde meydana gelmektedir. Bu bölgeleri Pasifik Okyanusu sismik bölgesi, Alp-Himalaya sismik bölgesi (Akdeniz) ve Atlantik Okyanusu sırtı olarak sınıflandırmak mümkündür (Erinç, 1996: 281). Ülkemiz bu bölgelerden Alp-Himalaya sismik bölgesi içinde yer almaktadır.

Depremler bir ülkenin nüfus ve göç durumunu, ekonomisini, eğitim ve sağlık hizmetlerini ciddi bir şekilde etkileyebilir. İstatistiklere göre, son yüzyılda ülkemizin doğal afetlerden kaynaklanan doğrudan kayıpları, ülkemiz gayri safi milli hasılasının yüzde birine ulaşmıştır. Depremlerin yol açtığı, dolaylı kayıplar ise doğrudan kayıplarla

mukayese edildiğinde, çok daha fazladır (Taymaz, 2001: 4). 17 Ağustos 1999 İstanbul ve Düzce depremlerinin kamuya maliyeti (altı günlük etki) 2 milyar dolardır (Devlet Planlama Teşkilatı [DPT], 1999). Uluslararası platformlarda bu depremlerin kamuya zararının, orta ve uzun vadede çok daha yüksek rakamlara çıkabileceği söylenmiş ve 17 Ağustos 1999 depremlerinin ülkemiz ekonomisine zararının 9 ile 13 milyar dolar aralığında olduğu tespit edilmiştir (Özerdem ve Barakat, 2000: 425). Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (CSBB) internet sayfasında yayımlanan 2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremlerini içeren raporda, yüzyılın felaketi olarak adlandırılan bu büyük afetin sebep olduğu kayıp ve hasarın boyutları ortaya konmuş, yol açtığı zararın Türkiye ekonomisi üzerindeki toplam yükünün ise yaklaşık 103,6 milyar dolar (2 trilyon lira) düzeyinde olduğu açıklanmıştır (Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı [CSBB], 2023).

Günümüz gelişmiş teknolojilerine rağmen, depremleri önlemek hâlâ mümkün değildir. Dolayısıyla depremleri önlemenin imkânsızlığı göz önüne alındığında, deprem bilinci, farkındalığı ve duyarlılığı olan insanlar yetiştirmek, deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrasında yaşanabilecek sorunların çözümünde en etkin yaklaşım ve strateji olarak öne çıkmaktadır (Demirkaya, 2007).

## **2.1.2. Depremlerin Sınıflandırılması**

### **2.1.2.1. Tektonik Depremler**

Dağ oluşumu, kıtaların ayrılması ve yeryüzü yapılarının şekillenmesi sırasında levhalar sürekli hareket halindedir. Aktif levhaların hareketiyle ortaya çıkan enerji, alttaki katmanlardan daha zayıf ve ince olan yüzeyden gelmek zorundadır. Yüzyıllar süren gerilmenin ardından, yerkürenin yüzeyi sonunda çatlaklar ve depremler meydana gelir. Bu şekilde meydana gelen depremlere tektonik depremler denir (Elliott vd., 2016).

### **2.1.2.2. Volkanik Depremler**

Volkanik depremler, volkanik patlamalarla ilişkili depremlerdir ve dünya çapında çok yaygın değildir. Volkanik depremler şu anda İtalya, Japon takımadaları ve Hawaii Adaları'nda gözlemlenmektedir. Volkanik depremler diğer depremler gibi yer kabuğunda meydana gelen sarsıntılar olup görüldüğü alan itibarıyla diğerlerinden ayrılırlar. Genellikle aktif volkanların bulunduğu bölgelerde görülürler. Pasifik kıyıları gibi volkanik aktivitenin yüksek olduğu bölgelerde en yoğun şekilde görülürler. Tarihte

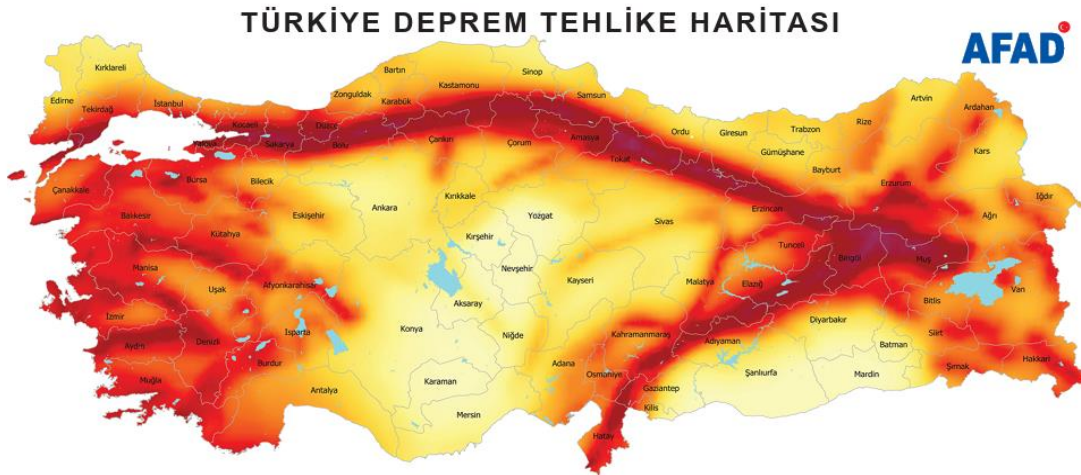
nadiren de olsa volkanik depremler görülmüştür (Sever, 2019). Ülkemizde şu anda ise aktif yanardağ bulunmadığından Türkiye’de bu tür depremler görülmemektedir (Baranaydın vd., 2018).

### **2.1.2.3. Çöküntü Depremleri**

Yer kabuğu içerisindeki var olan boşlukların çökmesi veya yıkılması sonucunda oluşan sarsıntılardır. Çöküntü depremleri, sınırlı bir alanda hissedilir. Örneğin Konya ilinde 1978-79 yıllarında Obruk çevresindeki mağaraların çökmesi sonucu depremler meydana gelmiştir (Sever, 2019). Bu depremler genellikle madencilik, su çıkarma veya yeraltı boşluklarında inşa edilen ağır yapılardan kaynaklanır. Zamanla, boşluklar üzerindeki çökmeler ve diğer yükler, zeminin taşıma kapasitesini aşarak yüksek debili çökmelere neden olur. Bu tür depremler çökme depremleri olarak bilinir (Akdeniz, 2020). Çökme depremlerden etkilenen alanlar özellikle çözünme özelliğine sahip karstik kayaların bulunduğu yerlerde yoğun olmakta ve çökmenin meydana geldiği alan ve çevresi ile sınırlı kalmaktadır. Diğer deprem türleri gibi ciddi hasara neden olabilir (Şahin ve Sipahioğlu, 2002).

### **2.1.3. Türkiye’de Fay Hatları**

Ülkemiz, Alp- Himalaya deprem kuşağında bulunmaktadır. Jeolojik gelişimini henüz tamamlamamıştır. Yüzölçümünün %42’si birincil sismik bölgelerde bulunmaktadır (Gül U, 2014: 1-11). Ülkemizde Kuzey Anadolu Fayı (KAF), Batı Anadolu Fayı (BAF) ve Doğu Anadolu Fayı (DAF) olmak üzere üç ana fay hattı bulunmaktadır. “KAF Hattı” sismik olarak en aktif ve en yoğun bölgedir (Kalafat D, 2023: 222).



Türkiye Deprem Risk Haritası (AFAD, 2018)

**Şekil 1. Türkiye Deprem Risk Haritası**

**2.1.3.1. Kuzey Anadolu Fay Hattı**

Van Gölü kuzey bölümünden başlayarak, Kuzey Anadolu boyunca Erzincan, Tokat, Amasya, Bolu, Adapazarı, İzmit ve Marmara Denizi'nin ardından Saroz Körfezi'ne kadar devam eden fay hattıdır. Ülkemizde depremlerin en sık yaşandığı kuşak olarak bilinmektedir. İzmit, Sakarya, Düzce, Bolu, Çorum, Niksar, Erbaa, Erzincan, Erzurum, Pasinler Ovası bu kuşak üzerinde bulunan yerleşim yerleridir (Sür, 1993).

**2.1.3.2. Batı Anadolu Fay Hattı**

Ege Bölgesi'nde yer alan ve çoğunlukla çöküntü bölgelerini kapsayan bu fay hattı; Burdur, Uşak, Kütahya, İzmir illeri ile Büyük Menderes ve Küçük Menderes Ovaları ve Bakırçay, Gediz taraflarını kapsamaktadır (Şahin ve Sipahioğlu, 2007).

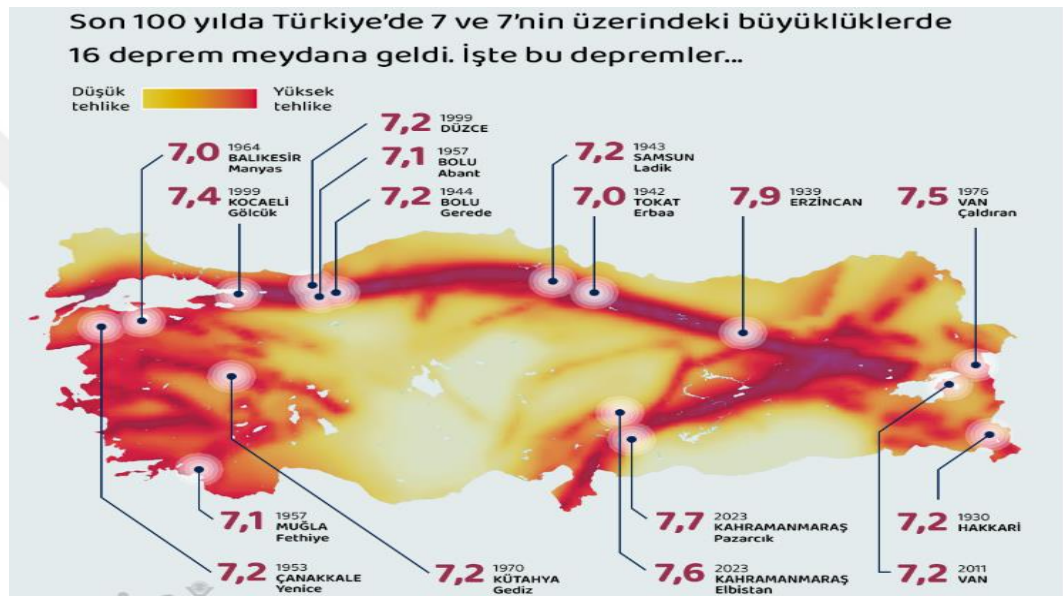
**2.1.3.3. Doğu Anadolu Fay Hattı**

Van Gölü civarından başlayarak Güneydoğu Torosları da içerisine alan ve İskenderun Körfezi'ne kadar uzanan bu fay; Muş, Malatya Elazığ, Kahramanmaraş, Adana ve Hatay illerini kapsamaktadır (Atalay, 1989).

**2.1.4. Türkiye'de Deprem**

1927-2020 yılları arasında ülkemizde meydana gelen depremlerde 143.720 kişi hayatını kaybetmiş; 2020 yılında 6.6 büyüklüğündeki depremle İzmir'de 119 kişi, Malatya ve Elazığ illerinde (DAF) yaşanan 6,8 şiddetindeki depremde 41 kişi, 2011 yılında 7.2 büyüklüğündeki depremle Van'da 601 kişi, Gölcük'te (KAF) 1999 yılındaki

7,4 büyüklüğündeki depremde 17.480 kişi; Düzce'de (KAF) 1999 yılındaki 7,2 şiddetindeki depremde 845 kişi; Van Muradiye'de 1976 yılında yaşanan 7,6 şiddetindeki depremde 3.840 kişi; Muş Varto'da (DAF) 1966 yılında yaşanan 6,9 şiddetindeki depremde 2.394 kişi; 1939 yılında 8.0 büyüklüğündeki depremde ise Erzincan'da (KAF) 32.962 insan hayatını kaybetmiştir (Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü [KRDAE], t.y.) Ayrıca 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen ve yapılan araştırmanın da ana konusunu oluşturan Kahramanmaraş depremleri ile Hatay depreminde ise 53 bin 537 kişi hayatını kaybetmiştir.



Türkiye'de son yüz yıllık zaman diliminde gerçekleşen büyük depremler (TUBİTAK BİLİM GENÇ, 2023).

Şekil 2. Türkiye'de Son Yüzyılda Meydana Gelen 7 ve 7 Üzeri Depremler

### 2.1.5. 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremi

Kahramanmaraş, Akdeniz bölgesinin kuzey doğusunda, Doğu Anadolu ve Ölü Deniz fay zonlarında yer almaktadır. Konumu nedeniyle Kahramanmaraş'ın tarihi boyunca birçok deprem yaşadığı kayıtlara geçmiştir (Kartal, 2014).

Ülkemizde 6 Şubat 2023 tarihi ve yerel saat ile, 04.17'de Kahramanmaraş ilimize bağlı Pazarcık ilçesi merkezli, 7.7 büyüklüğünde, bir buçuk dakika uzunluğunda bir deprem, bu depremin 9 saat sonrasında, saat 13.24'te yine Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesi merkezli, yaklaşık bir dakika kadar süren 7.6 şiddetinde bir deprem daha yaşanmıştır. Yaşanan bu iki büyük deprem, Kahramanmaraş, Hatay, Malatya, Adıyaman, Adana, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Osmaniye, Şanlıurfa ve Elazığ illeri olmak üzere, toplam

11 ilimizi etkilemiştir. Gerçekleşen bu depremler şiddeti, etkilediği alan ve aralarında sadece 9 saat olması itibari ile son yüzyıllarda eşi görülmemiş felaketler olarak tarih sayfalarındaki yerini almıştır. Kahramanmaraş depremleri büyük sosyo-ekonomik ve psikolojik hasara yol açmış ve resmi rakamlara göre 53 bin 537 kişi hayatını kaybetmiştir. Bu bilanço 20 Şubat 2023 merkez üssü Hatay ili Defne ilçesi olan ve 6.4 şiddetinde yaşanan depremle birliktedir. Kahramanmaraş depremlerine ilişkin raporlara göre, toplam ekonomik hasar 103,6 milyar ABD dolarıdır. Yerleşim merkezlerinde 35.355 bina enkaz haline gelmiş, 17.491 binanın ise depremlerde zarar gördüğü gerekçesiyle acil yıkılması gerektiği açıklanmıştır. Bunun yanında 179.786 bina ağır hasarlı, 40.228 bina orta hasarlı ve 431.421 binanın da hafif hasarlı olduğu görülmüştür. Bina çökmelerine sebep olan başlıca faktörler depremin şiddeti, binaların yaşı, yönetmeliklere uygun olmayan inşaat, kullanılan kusurlu malzemeler, bakım eksikliği ve uygun olmayan inşaat alanları olarak belirtilmiştir (Utkucu, 2023). Çökmelerin sebeplerine bakıldığında büyük çoğunluğunu insan kaynaklı faktörlerin oluşturduğu görülmektedir. Hali hazırda yaşanan çökmelerden kaynaklı birçok dava sürmektedir.

Depremden fiziki anlamda etkilenen 11 ilin toplam nüfusu, o tarih itibariyle 14.013.196'dır. Bölgedeki nüfus, ülke nüfusunun %16,4'üne denk gelmektedir. Şubat 2023 itibariyle, Türkiye genelindeki toplam çocuk (0-17 yaş aralığı) nüfusunun yüzde 21,3'ü (4.805.937), depremlerde ağır hasar alan bu 11 ilde ikamet etmektedir (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi [ADNKS], 2022).

Kahramanmaraş merkezli depremlerin etkilediği illerde, birçok konut ve kamu binasının enkaza dönüşmesi veya ağır hasar alarak kullanılamayacak duruma gelmesi, yerleşim yerlerine ait alt yapıda oluşan hasarlar, can kayıpları ve psikolojik problemlerden ötürü okullarda eğitim-öğretim faaliyetlerine başlanması imkânsız bir hal almıştır (Bilgili ve Bolat, 2023).

#### **2.1.6. Sosyal Bilgilerin Tanımı**

Etkili vatandaşlık becerileri geliştirmeyi amaçlayan bir alan olarak tanımlanabilecek sosyal bilgiler, sosyal ve beşeri bilimlerde geçen kavramları disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirir (Öztürk ve Deveci, 2011). Dünyadaki sosyal bilgiler eğitimcileri için en büyük mesleki dernek olan Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi, sosyal bilgiler kavramını şöyle tanımlamaktadır: Sosyal bilgiler, vatandaşlığa ilişkin tüm yeterlikleri kazandırmak amacıyla sosyal bilimler ve beşerî bilimlerin birleştirilmesinden oluşan bilimsel bir çalışma alanıdır. Bu çalışma alanının temel gayesi, genç bireylerin bağımsız

ve özgür bir dünyada, demokratik standartlarda, kültürel farklılıklarının bilincinde ve farkında, hayatın her alanında bilinçli, makul ve mantıklı kararlar verebilen iyi birer vatandaş olmalarını sağlamaktır (Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi [NCSS], 1994: 3). Bir başka tanımlamada ise, yaşadıkları sosyal çevreye uyumlu, hak ve sorumluluklarının farkında, kendi ve toplum hak ve çıkarını savunan, çevresine karşı duyarlı, dünyada gerçekleşen her tür gelişmeden haberdar bireyler yetiştirmek için sosyal ve beşerî bilimler olarak adlandırılan tarih, coğrafya, sosyoloji, antropoloji, hukuk ve siyaset bilimi gibi dalların bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş, temel düzey bir ilköğretim dersidir” (Turan, 2019) şeklinde açıklanmıştır.

Tüm bu tanımlardan yola çıkarak sosyal bilgilerin ilköğretim seviyesinde tüm beşerî bilimlerin, disiplinlerarası bir yaklaşımla bütünleştirildiği mihver derslerden biri olduğunu söylemek mümkündür. Etkin vatandaş yetiştirilmesi kapsamında önemli bir ders olarak değerlendirilen sosyal bilgiler dersi ile bireylerin ulusal ve küresel anlamda önemli kazanımlar elde etmesi hedeflenmiştir. Ayrıca milli ve manevi değerlerle dünya mirası bilincinin aşılması, milli tarih ve milli coğrafya bilincinin kazandırılması, demokrasi bilincinin içselleştirilmesi, temel hak ve özgürlüklerle ilgili farkındalığın kazandırılması da dersin diğer temel amaçlarındandır.

### **2.1.7. Sosyal Bilgiler Programı ve Dersi**

Temel eğitimde sosyal bilgiler dersini öğretim programı çerçevesinde ele alacak olursak; coğrafya, tarih, sosyoloji, çevre, psikoloji, ekonomi, antropoloji, siyaset bilimi, hukuk ve felsefe gibi sosyal bilimler ile temel vatandaşlık konularını bir arada sunan, çalışma alanlarını ünite ve temalar içinde birleştiren, insanın toplumsallığı ile çevre etkileşimini geçmiş- gelecek bağlamında ele alan disiplinlerarası yaklaşıma dayalı bir öğretim programıdır (MEB, 2005). Sosyal bilgiler hemen her yönüyle değişen ulusal ve küresel koşullar etrafında bilgi edinerek karar verebilen ve her tür sorunu çözebilen yetkin vatandaşlar yetiştirmek maksadıyla sosyal bilimleri içeren disiplinlerden bilgi, yöntem ve metotları bütünleştiren bir öğretim programıdır (Öztürk ve Deveci: 2016). Bu tanımlar öğretim programı olarak sosyal bilgilerin çerçevesini çizerken sosyal bilgilerin birçok alanı kapsayan disiplinlerarası bir program olduğunu göstermektedir diyebiliriz.

Sosyal bilgiler dersinin okullarda okutulacak bir ders niteliği kazanması ve güncel uygulamalarla geliştirilmesi hususunda özellikle ABD ve Kanada ülkeleri başı çeken ülkeler olarak karşımıza çıkmaktadır (Bursa ve Çengelci Köse, 2017). Günümüzde ise dünya geneline bakıldığında birçok ülkede sosyal bilgilerin bir ders olarak okutulduğunu

görmekteyiz. Bu açıdan, farklı ülke ve devletlerdeki sosyal bilgiler öğretim programlarına odaklanan çalışmalar (ABD, Kanada, Fransa, Estonya ve Yeni Zelanda) incelendiğinde birtakım ayrılıklar göze çarpsada, en temelde öğrenciyi merkeze alan oluşturmacı yaklaşımın benimsendiği anlaşılmaktadır (Öztürk ve Kafadar, 2020). Bazı ülkelerde - Almanya, ABD ve Japonya- sosyal bilgiler temelli dersler incelendiğinde bu dersin yaşamla iç içe geçmiş bir şekilde, öğrencileri hayatın tam merkezine alacak bir yaklaşımla uygulandığı göze çarpmaktadır (Kab ve Açıkalın, 2016).

Sosyal bilgiler dersi ve derse ait öğretim programı çok eski bir geçmişe dayanmasa da sosyal bilimlerin kapsadığı bazı disiplinlerin (coğrafya, tarih vb.) öğretiminin dünya üzerinde oldukça köklü bir tarihe ve geçmişe dayanmaktadır. İlk kez 1916 yılında, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) bir program statüsü ve özelliği kazanan sosyal bilgiler terimi, 1994 yılı itibariyle NCSS (National Council for the Social Studies/Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi) tarafından müfredat standartları belirlenmiştir. Bu gelişme tüm dünyada sosyal bilgilerin gelişimi için önemli adımlardan olmuştur (Yalçınkaya, 2015). Yaşama dair birçok beceriyi kazandırmayı hedefleyen sosyal bilgilerin ulusal ve uluslararası yaşanan değişim süreçlerinden en çok etkilenen dersler arasında yer aldığı bilinmektedir.

Türkiye'de ise sosyal bilgiler başlığı altında bir dersin öğretim programları içerisinde yer alması 1968 yılına denk gelmektedir (Kan, 2010). 1998 yılında 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda ders olarak okutulmaya başlanan sosyal bilgiler öğretim programı, 2005 yılı itibariyle oluşturmacılık temelinde yeniden ele alınmıştır (Akpınar ve Kaymakçı, 2012). 2018 yılında güncellenen sosyal bilgiler dersi öğretim programı en geniş ve en köklü değişimini 2024 yılında hazırlanıp 2024-2025 eğitim- öğretim yılında ilk kez 1.5 ve 9. sınıflarda kademeli olarak uygulanan maarif modeliyle yaşamıştır. Türkiye yüzyılı maarif modeli (TYMM) adıyla uygulanan yeni programda sosyal bilgiler dersi öğretim programında sadeleşmeye gidilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayımlanan, sosyal bilgiler öğretim programında, sosyal bilgiler dersi konularının bütüncül, dikkat çekici, anlaşılır ve günlük hayat ile bağlantılı bir biçimde işlenmesine vurgu yapılmıştır (MEB, 2024).

#### **2.1.8. Sosyal Bilgiler ve Deprem**

Sosyal bilgilerin amacı, sorunlar ve çözümleri için görüşler belirten, gerçek hayatta karşılaştıkları olay ve sorunlarla başa çıkabilen, bilinçli, ülkeyi ve dünyayı ilgilendiren konularda hassasiyet gösteren bireyler yetiştirmektir (MEB, 2018). Yine sosyal bilgilerin

amaçları arasında bireyi hayata hazırlamak vardır. Sosyal bilgiler toplumun uyum içerisinde devamının sağlanması için bireylere toplumsal kuralların öğretilmesini de sağlar. Bu amaçların verilmesi için öğretim programlarının hassas hazırlanması ve öğretmenlerin öğretim programında yer alan bilgi, beceri, tutum, davranış ve kazanımları öğrencilere kazandırmak için iyi düzeyde yetiştirilmesi gerekmektedir. Sosyal bilgiler tüm bu amaçları öğrencilere kazandırırken birçok bilimden de yararlanır. Afetlerin dünyadaki ve ülkemizdeki dağılımının gösterilmesinde coğrafyadan, geçmişte yaşanan afetlerden bahsederken tarihten, afetlerin insanlar üzerindeki psikolojik sonuçlardan bahsederken psikolojiden, sosyal ve toplumsal etkileri anlatılırken sosyolojiden, ekonomik etkileri anlatılırken ekonomi biliminden istifade edilerek konunun öğretilmesi sağlanabilir (Demirhan, 2021: 6). Ülkenin çevre sorunlarına ve afetlere etkili ve kalıcı müdahalelerde bulunabilmesi eğitim sisteminin afet bilinci geliştirme becerisine bağlıdır. Bu bilincin en iyi verilebileceği kritik yaş grubu ilk ve ortaokul öğrencileridir. İçerik açısından etkili bireyler yetiştirmeyi hedefleyen ders ise sosyal bilgilerdir. Dolayısıyla gelecek nesiller bu ders kapsamında çevre ve çevre sorunları ile doğal afetler konusunda farkındalık geliştirebilirler (Gömleksiz, 2011: 145).

Ülkemizde doğal afetlerin yıkıcı sonuçları olmuştur. Bu durum doğal afetlerin ve araştırmamızın da temeli olan depremin öğretim programlarına yansıtılmasını zorunlu kılmıştır. Okullarda eğitim için temel yol gösterici araç müfredattır. Müfredat, öğretmenler için bir yol haritası olup sınıfta nelerin öğretileceğini açıklar. Bu nedenle müfredat içinde bulunan şartlara göre güncellenir. Toplumsal konular ile olgular ve gelişmeler bu güncellemeyi şekillendirir. Nitekim 6 Şubat felaketinin ardından maarif taslak programında güncellemeye gidilerek doğal afetlerin yeri genişletilmiştir. Her toplum, öğrencilerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları sorunlara çözüm üreten çalışan bir nesil arzular (Kaya, 2023). Hal böyleyken karşılaşılan en büyük doğal afetlerden olan depremin maddi ve manevi zararlarını eğitim sayesinde en aza indirmek olağandır. İşte bu noktada sosyal bilgiler önemli görevler üstlenmektedir.

2005 yılında doğal afetlerin programa entegre edildiği ve doğal afetlere daha bütüncül ve işlevsel bir şekilde yer verildiği görülmektedir (Yeşiltaş, 2014). Yine 2018'de yenilenen programda da afetlerin işlendiğini görüyoruz. Ancak 6 Şubat depreminin ardından programda afetler konusu ön plana çıkartılmış ve 2023 taslak sosyal bilgiler öğretim programında afetlerle ilgili kazanımlar güncellenmiştir. 2024 Eylül ayında kademeli olarak yürürlüğe giren maarif modeli sosyal bilgiler öğretim programında afetlerle ilgili 2 öğrenme çıktısı ve 6 süreç bileşeni bulunmaktadır. 2018 programına

kıyasla afet öncesi, afet sırası ve afet sonrasına daha ayrıntılı ve uygulamaya dönük içerik hazırlanmıştır.

Depremeler ilköğretimde sosyal bilgiler öğretim programlarında ve ilişkili seçmeli dersler aracılığıyla verilmektedir. Bu derslerde kazanımlar aracılığıyla doğal afetlerin ve depremin önemi belirtilmekte, deprem öncesi, deprem esnası ve deprem sonrasında ne yapılması gerektiğiyle ilgili bilgiler verilmektedir. Böylece herkesin deprem bilincine ulaşması amaçlanmaktadır. 2018 Sosyal Bilgiler programında ve 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) adı verilen sosyal bilgiler programında doğal afetler teması şu şekilde işlenmiştir.

2018 Sosyal Bilgiler Programında 4. Sınıfı ele aldığımızda 3. Ünitenin (İnsanlar Yerler ve Çevreler) 3. konusunun 6. kazanımında doğal afetlere karşı gerekli hazırlıkları yapar şeklinde verildiğini görmekteyiz.

2024 TYMM’de 4. Sınıf incelendiğinde ise doğal afetlerin tek beceri olarak afetlerin etkilerini azaltma temeline yoğunlaştığını söyleyebiliriz. Program bunu 3 süreç bileşeni ile desteklemiştir. Bunlar; güvenilir kaynaklardan araştırarak tarihten günümüze kadar özellikle yakın çevresinde gerçekleşen deprem ve diğer afetlere yönelik çıkarımlar yapmak, yine yakın çevresinde yaşanması ihtimal olan doğal afetlerin zararlarını en aza indirmek üzere neler yapılabileceğini yansıtan bir ürün oluşturmak ve son olarak da çevresinde gerçekleşebilecek doğal afetlerin zararlarını en aza indirebilmek için yapılacaklara dair hazırladığı bir ürünü paylaşmak şeklinde sıralanmıştır.

2018 Sosyal bilgiler programında 5.sınıf çerçevesinde doğal afetlerin veriliş durumu incelendiğinde karşımıza 2 kazanım çıkmaktadır. Bunlardan birincisi İnsanlar Yerler ve Çevreler temasının 4. kazanımı olan; yaşadığı çevrede yaşanan afetlerin oluşum nedenlerini sorgulaması, ikincisi ise yine aynı temada 5. kazanımda doğal afetlerin toplumun hayatı üzerindeki etkilerini örnekler üzerinden açıklanması şeklindedir.

2024 TYMM programında 5.sınıf bazında inceleme yapıldığında Evimiz Dünya ünitesinde 3. beceride doğal afetlerin işlendiğini görmekteyiz. Ana beceri olarak öğrencilerin yaşadıkları bölgede karşılaşılabilecek ihtimalleri olan afetlerin etkilerini azaltmak için farkındalık adına doğal afetlerle alakalı etkinlikleri kurgulayabilmelerini temele almıştır. Bu beceriyi 3 tane süreç bileşeni ile de desteklemiştir. Bu süreç bileşenlerini ise yaşadığı bölgede olma ihtimali yüksek olan doğal afetlerle ilgili farkındalık kazanılması adına plan yapabilme, bunları hayata geçirebilme ve öz değerlendirme yapabilme şeklinde ortaya koymuştur. Becerileri 5. sınıf düzeyinde değerlendirdiğimizde yeni programda öğrencinin yaşadığı ilde meydana gelebilecek afet

üzerinde durulması eğitimin yakından uzağa ilkesiyle bağdaşmaktadır. Bu durumun öğrenmelerin kalıcılığı ve etkililiğini artıracakı düşünölebilir.

TYMM'de doğal afetlerle ilgili öğrenme çıktıları ve süreç bileşenlerinin ne derecede etkili olduğunu, yeterli olup olmadığını program ilk mezunlarını verdiğinde görebileceğiz.

## **2.1.9. Deprem Bilinci, Eğitimi ve Psikolojik Etkileri**

### **2.1.9.1. Deprem Bilinci**

Kahramanmaraş iline bağı iki ilçede, 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan depremler yüzyılın en yıkıcı ve hasar maddi-manevi hasar bırakan depremlerinden olmuştur. Deprem, Türkiye nüfusunun 1/6'sını doğrudan etkilemiştir. Yollarda oluşan yarıklar dolayısıyla yolların kapanması, bölgedeki havaalanlarının kullanılamaz hale gelmesi, demiryollarının tahrip olması kısacası ulaşımın büyük oranda aksaması, insanların ilk etapta beslenme ihtiyaçlarını karşılayamaması gibi büyük sorunlar nedeniyle depremi doğrudan yaşayan halkın büyük bir panik yaşaması süreci daha da zorlaştırmıştır. Ancak depremi doğrudan yaşamayan diğer vatandaşların afet bilinciyle hareket etmesi ve daha ilk günden itibaren bölgeye maddi ve manevi destekte bulunması, deprem bilincinin önemini gözler önüne sermiştir. Kahramanmaraş merkezli depremlerin ilk anından başlayarak sivil toplum kuruluşlarının, halkın ve devletin her kademesiyle el ele vermiş olması, sergilenen birlik ve beraberlik örneği toplumsal bilincin bir yansımasıdır. Yardımlaşma ve dayanışma olgusu Türk toplumunu birleştiren, bir arda tutan en önemli olgudur.

Günümüzde bilim ve teknolojiadaki ilerlemelere rağmen depremleri önceden tespit etmek mümkün değildir. Araştırmalar toplumun afetlere karşı duyarlılığını arttırmak için düzenli ve sürekli afet tatbikatları düzenlenmesi gerektiğini göstermektedir. Halkın bilinçlendirilmesi ve bilgilendirilmesi ile afet riski azaltılabilir (Ceylan, 2018: 288). Deprem bilincinin en iyi verileceği yol eğitimden geçmektedir. Ancak bu durum sadece okullardaki eğitimle kalmamalıdır. Okul çağı dışındaki yetişkinler de çeşitli konferans, seminer ve uygulamalarla eğitilmelidir. Böylece depremin olumsuz etkileri en aza indirgenebilir. Sivil toplum kuruluşları (STK) ve diğer devlet kurumları da bu işe zaman ayırmalıdır. Ülkemizde, Afet ve acil durum yönetimi başkanlığı (AFAD) doğal afetler ve özelde deprem ile ilgili eğitimi önemseyen kurumlarımızdandır. AFAD başkanlığı, vizyonunu: stratejik plan sürecinde risklerin asgari düzeye indirilmesi anlayışı ile

bağdaşık bir şekilde toplumun her kesiminin afet ve acil durumlar hususundaki farkındalığını artırma ve hazırlıklı olma seviyesini en üst düzeye çıkarma gereğinden hareketle her tür afete karşı dirençli toplum oluşturmak şeklinde belirlemiştir (AFAD, 2024). Yine aynı kurum stratejik planda 4. amacını toplumsal bilinci ve bireysel farkındalığı en üst düzeye çıkararak her tür afet ve acil duruma karşı sürekli hazırlıklı olmak şeklinde ortaya koymuştur. Bu konuda diğer önemli bir kurumumuz da “Arama Kurtarma Derneği” (AKUT) dir. AKUT (2019)’a göre “Depreme hazırlıklı olmanın temeli, deprem öncesinde, deprem sırasında ve deprem sonrasında yapılacak tüm uygulamaların planlanmasıdır. Yine AKUT iç tüzüğünde başı dertte olan kişilere en kısa sürede ulaşmak, yardım için gereken en uygun koşulları yaratmak, doğru arama-kurtarma çalışması yaparak kazazedelere temel ilk yardım desteğini sağladıktan sonra emniyetli yerlere nakillerini gerçekleştirmek, can kaybını asgariye indirmek ve arama- kurtarma konusunda toplumu bilinçlendirmek ve bilgilendirmek. Tüm bunlara bakıldığında devletten sivil topluma kurumsal kapasite geliştirilmeli ve deprem bölgeleri coğrafyasında yaşadığımız gerçeği ile alakalı farkındalık düzeyi artırmalıdır. İşte o vakit depremin maddi ve manevi zararları en aza indirilebilir.

### **2.1.9.2. Deprem Eğitimi**

Deprem eğitimi, yer kabuğunun yapısı ve hareketlenmesinden başlayarak, depremi ve oluşumunu tanımlayan, deprem sonrasında yaşanabilecek tüm maddi ve manevi hasarları ve bu hasarlardan korunma yollarını öğreten bir eğitim sürecidir (Öcal, 2005).

Deprem eğitimi, bireyin okul öncesi eğitiminden başlayarak ölümüne kadar uzanan bir süreci kapsar (Karakuş, 2013: 111). Doğru ve güvenilir deprem eğitiminin verileceği en iyi yer okullardır. Okullarda yer kabuğunun yapısı hakkında doğru bilgiler verilmeli ve öğrencilere depremlerin de diğer doğal afetler gibi meydana geldiği ve gereken tedbirler alındığı takdirde en az zararla atlatılabileceği öğretilmelidir. Aksi takdirde, depremi anlamlandıramayan öğrenciler depreme karşı önyargılı olacak ve çeşitli yanlışlara düşeceklerdir (Öcal, 2005: 171). Okulda depremler hakkında bilgi edinen öğrencilerin doğal afetler hakkında bilimsel düşünme olasılıkları daha yüksektir. Ancak, depremler hakkında ailelerinden, çevrelerinden ya da medyadan rastgele bilgi alan öğrenciler depremler hakkında kavram yanlışlarına sahip olabilirler (Öcal, 2007). Eğitimin önemi ise burada ortaya çıkmaktadır. Bu tarz yanlış algıların önüne ancak eğitim sayesinde geçilebilir.

Deprem, sel ve yangın gibi afetler kavram olarak soyut olmakla birlikte hem bireyi hem de toplumu korumak için son derece önemli olup erken yaşlarda tanıtılmalıdır. Erken yaşta afet eğitimi, her seviyedeki öğrencinin özelliklerini dikkate alacak şekilde içerik ve kapsam olarak da genişletilmelidir (Gülay, 2010: 5). Bunu ilk ve ortaokul kademesinde uygulayacak alan, sosyal bilgilerdir. Özellikle sosyal bilgiler dersleri, öğrencileri sosyal konular hakkında bilgilendirmek ve sosyal karar verme için eleştirel düşünciyi geliştirmek konusunda birincil sorumluluğa sahiptir (Nelson, 2001: 15). Bu durum sosyal bilgiler öğretmenlerinin deprem eğitimini de zorunlu kılmaktadır.

Anadolu, tarih boyunca birçok yıkıcı deprem yaşamış bir coğrafyadır. Türkiye'de deprem ile ilgili ilk yoğun araştırmalar 1992 Erzincan depremi ile başlamış, 1995 Dinar depremi ile devam etmiş, 1999 Gölcük ve Düzce depremleri ile ivme kazanmıştır. Büyük kayıplar yaşayan ülkemizde yapılan ilk araştırmalar depremin toplumsal ve psikolojik etkileri üzerine olmuşsa da eğitim boyutunun araştırılması uzun sürmemiş, özellikle 21. yüzyılla beraber konunun eğitim boyutu da tartışılmaya ve araştırılmaya başlanmıştır. Deprem eğitiminin öneminin anlaşılması üzerine de deprem ve eğitim ilişkisi üzerine çalışmalar yoğunlaşmıştır (Karancı, 1996). En kapsamlı adımlar da bu tarihten sonra atılmaya başlanmıştır.

1999 yılından bu yana MEB, üniversitelerin de desteğiyle okul müfredatında afetlere hazırlık ve afetleri önleme konularına vurgu yapmaktadır. Lise düzeyinde, afetlerin nedenleri, zararların azaltılması ve toplumun afetlerden korunması konularında daha ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Ancak Kadioğlu (2009) yaptığı çalışmada “deprem eğitimine odaklanan ve tüm doğal afetleri kapsayan bir program bulunmamaktadır” diyerek çalışmaların hâlâ yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

2019 yılında sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programına Afetler ve Afet Yönetimi başlığı altında yeni bir ders konulması (YÖK, 2019) sosyal bilgiler öğretmenliği açısından olumlu bir gelişme olarak yorumlanabilir. İlk ve orta öğretimde de deprem ve diğer doğal afetler konusu ön plana çıkarılmış ve bu konuda çalışmalar yapılmıştır. 6 Şubat felaketini yaşayan ülkede artık doğal afetler bilincinin ve farkındalığının ertelenemeyeceği gerçeği gözler önüne serilmiştir. Nitekim Millî Eğitim Bakanlığı (2023) Aralık ayında yaptığı resmi açıklamada, temel eğitimin ikinci kademesi olan ortaokul düzeyinde seçmeli bir ders olarak belirlenen *Afet Bilinci* dersi müfredatının hazırlandığını ilan etmiştir.” 2024-2025 eğitim öğretim yılından itibaren ortaokullarda “Afet Bilinci 1” ve “Afet Bilinci 2” şeklinde seçmeli dersler, programa alınmıştır. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından 5, 6 ve 7. sınıflar için hazırlanmış Afet Bilinci dersi

müfredatı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca onaylanarak her bir sınıf seviyesi 72 saatten ibaret öğretim programını içermekte ve seçmeli bir ders olarak, yine kurul başkanlığınca yayımlanan haftalık ders çizelgelerindeki yerini almaktadır. Bunlara ek olarak, MEB'e bağlı tüm okullarda etkinlikler, tatbikatlar ve kulüpler aracılığıyla doğal afetlerle alakalı çalışmalar yapılmakta ve afetlerin insan hayatındaki önemi vurgulanmaktadır. Sonuç olarak son yıllarda yaşanan büyük depremlerin de hızlandırıcı etkisiyle eğitimde afetler ve afet bilincinin geliştirilmesi adına önemli adımlar atılmaktadır.

### **2.1.9.3. Depremi Psikolojik Etkileri**

Afetin fiziksel, psikolojik ve sosyal etkileri bireyin işlevlerini yerine getirme kabiliyetini doğrudan etkiler. Afetler genellikle travmatik, yoğun korkutucu, öngörülemez, kontrol edilemez ve yıkıcıdır. Afetler, bireyleri yaşam bütünlüklerini engelleyebilir ve özgüven duygusunu sarsabilir (Nakajima, 2012: 150). Depremler, bilhassa en temel fizyolojik güvenlik alanı olan ve içerisinde yaşanan evi, güvensiz hale getiren ve hatta yaşam alanlarını yok eden afetler olduğu için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Afetzedelerin yaşadığı ilk gerginlik, orta ve uzun vadede yaşanabilecek travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), depresyon, anksiyete, sosyal veya psikolojik ve fizikistres belirtileri olarak kendini göstermektedir (Caia, 2010: 66). Mağdurların, doğal afetler sonrasında yaşadıkları aile, akraba ve arkadaş kaybı, bedensel yaralanma ve uzuv kaybı, ikamet yeri değişiklikleri, iş ve ekonomik kayıplar ve sosyal ilişkilerin bozulması gibi zor deneyimlerin sonucu olarak görülen TSSB'nin farklı şiddetlerde gerçekleşip bazen de yıllarca devam etme eğiliminde olduğu görülmektedir (Bland, vd 2005: 420).

Dünyada, şiddeti 6.0 ve üzerinde olan, her bir yıl 120 civarı deprem meydana gelmektedir (Barka, vd., 2000). Depremler canlı ve cansız varlıklar üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir (Şahin ve Sipahioğlu, 2002). Bu etkiler deprem olgusunun, kişilerin bilinçaltında meydana gelmesi nedeniyle kısa veya uzun vadede psikolojik sıkıntılar olarak da görülebilir (Köknel, 1987).

Depremden kimlerin hangi düzeyde etkilendiğini tespit edebilmek için genellikle afetin ne kadar merkezinde olduklarına göre değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu doğrultuda, depreme dolaylı olarak maruz kalanlara kıyasla doğrudan maruz kalanlar, depremin hemen ardından enkaz altında kalanlar, yakınlarını, tanıdık veya akrabalarını ya da sevdiklerini kaybedenler, deprem esnasında yaralananlar, deprem öncesinde yaşadıkları sosyal veya fiziksel çevrede büyük değişiklikler veya yıkımlar yaşayanların

duygusal olarak etkilenmesi daha muhtemeldir. Öte yandan, etkilenen bölgede tanıdıkları veya sevdikleri olanlar, olaylara tanıklık edenler, görevli veya gönüllü olarak hareket edenler, yardım yoluyla destek ve temas sağlayanlar afeti doğrudan yaşayanlar kadar olmasa da etkilenen diğer bir gruptur (Yıldırım, 2021). Felaketin büyüklüğüne bağlı olarak, deneyimleyen kişinin tepkisinin şiddeti kişiden kişiye değişir. Ancak, karşılaşılan semptomlar sosyal, psikolojik, duygusal, bilişsel ve fiziksel tepkiler olarak kategorize edilebilir (Friedman, 2015). Bu tepkilerin hemen hemen herkes için ortak olduğu unutulmamalıdır. Buna karşın ilk 24 saat içinde gelişmeleri ve genellikle günler veya haftalar içinde azalmaları beklenir. Bu tepkiler kendiliğinden azaldığında yas süreci başlar. Yas sürecinin ne kadar devam edeceği kişiye ve yaşanan kaybın niteliklerine göre değişmekle beraber, yasin ardından yaşanan afet süreci yaşamın doğal bir parçası şeklinde görülmeye başlanır (Kukuoğlu, 2018: 39). Afetlerin hemen herkes üzerinde az ya da çok psikososyal etkileri olsa da çoğunluk için afetlerin etkisi genellikle zaman içinde kendiliğinden azalır.

## 2.2. İlgili Araştırmalar

Ülkemiz deprem riski yüksek bir konumda bulunduğundan doğal afetler ve deprem ile ilgili sayısız çalışma bulunmaktadır. Alanımıza bakacak olursak deprem eğitimi ve öğretmen adaylarının doğal afetlere karşı bilgi düzeyi, bilinç düzeyi, algı düzeyi, farkındalık düzeyi ve bunlar arasındaki ilişkiyi konu alan pek çok çalışma olduğunu görmekteyiz. Daha özele inilirse Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyini değerlendiren araştırmalara da literatürde rastlanmaktadır. Ancak 6 Şubat Kahramanmaraş depremlerini yaşayan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgilerini değerlendiren çalışmalara henüz rastlanılmamıştır.

2024 yılında -6 Şubat depremlerinden sonra- yaptıkları çalışmalarında “Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Deprem Farkındalığı ve Deprem Bilgi Düzeyleri Arasındaki İlişki”yi inceleyen (Kılıçbey, Alanoğlu, Karabatak,) araştırmacıların ortaya çıkardığı sonuçta: Öğretmen adaylarının deprem bilgi seviyelerinin orta düzeyde olduğu ayrıca öğretmen adaylarının cinsiyet durumlarının deprem bilgi düzeyi ve onun alt boyutları arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuşlardır.

Yıldız, Er ve Metin (2024)’in yaptığı “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının afet hazırbulunuşluk seviyelerinin incelenmesi” adlı çalışmalarından elde edilen bulgular neticesinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının afet hazırbulunuşluk seviyelerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir

Avcı, 2024 yılında yaptığı “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Afet Risk Azaltma Eğitimine İlişkin Görüşleri” adlı araştırma sonucunda sosyal bilgiler branşı öğretmenleri bu konunun kendi derslerinde ele alınması gereken en önemli konulardan olduğunu belirtmişlerdir. Ancak, konunun ders kazanımlarında ve kitaplarda yeterince yer bulmadığına dikkat çekmişlerdir.

Sözen ve Genç (2023)’in, “Üniversite Öğrencilerinin Deprem Bilgi Düzeyleri ve Sürdürülebilir Deprem Farkındalıkları Arasındaki İlişkinin Araştırılması” adlı araştırmalarında ise deprem bilgi düzeyine ait ortaya çıkan toplam puanlar ile alt boyutları olan deprem eğitimi arasında anlamlı bir korelasyon çıkmış olup orta düzeyde ilişki, diğer boyutlar olan deprem bölgeleri dağılışı bilgisi ve deprem etkileri bilgisi boyutları arasında ise anlamlı ilişki çıkmış olup yüksek oranda korelasyona sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Demirbilek (2023) “Büyük Kahramanmaraş Depremi Sonrası Afet Yönetimi Sürecinin Değerlendirilmesi ve Gelecek İçin Çözüm Önerileri” adını verdiği çalışmasında ülkemizde her anlamda afet yönetimi süreçlerinin yeniden tasarlanması ve güncellenmesi gerektiğini söylemekte ve her şeyden önce ülkemizdeki afetlerin yönetim ve koordinasyonundan sorumlu kamu kurumu olan AFAD’ın teşkilat yapısında birçok yönden değişikliğe gidilmesinin gerekli olduğunu vurgulamaktadır.

Gezer ve Şahin’in (2022) yılında yaptıkları “Deprem Eğitimi: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Depreme İlişkin Bilgi Düzeyleri” adlı çalışmalarında öğretmen adaylarının deprem anında yapılması gerekenler konusundaki bilgi düzeylerinin yüksek olduğunu değerlendirmişlerdir.

“Sınıf Öğretmeni Adaylarının Afet Bilinci Algısı ve Deprem Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışmalarında Tekin ve Dikmenli (2021), ilkokul öğretmeni (1-4. Sınıflar düzeyi) adaylarının sahip oldukları afet bilinçleri ve deprem bilgileri arasında pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan da anlamlı bir korelasyon olduğunu ortaya koymuşlardır.

Çavuş ve Balçın (2020) yaptıkları “Deprem Eğitim Merkezi Gezisinin Ortaokul Öğrencilerinin Depreme Yönelik Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi” adlı araştırmalarında, öğrencilerin gerçekleştirmiş oldukları deprem eğitim merkezi gezisinin ardından deprem öncesi, esnası ve sonrasında yapılması gerekenler hakkında daha fazla konuştukları ve daha bilinçli oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Karakuş’un (2019) yaptığı “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Doğal Afet Kavramlarına İlişkin Algılarının Kelime İlişkilendirme Testi Aracılığıyla İncelenmesi”

adlı çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem felaketine karşı “ölüm” metaforunu geliştirdiklerini görmekteyiz.

Aydın (2019) tarafından eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerini tespit etmek amacıyla yapılan çalışmada ise söz konusu farklı branşlardan öğretmen adaylarının bilgi düzeylerinin istatistiksel manada anlamlı olduğu; ne var ki deprem sırasında neler yapılacağı ile ilgili bilgi düzeylerinin istenen düzeyde olmadığı tespit edilmiştir.

Yükseler (2019) tarafından yapılan çalışmada ise, öğrencilerin deprem bilinci bilgi düzeyleri incelenmiştir. Çalışmaya dahil edilen katılımcıların deprem bilgi düzeyi ortalamalarının, üniversite öncesinde deprem seminer ve eğitimlerine katılma, tatbikatlarda yer alma, muhtemel bir deprem anında binadan farklı çıkış yollarını bilme, yaşadıkları bölgede olası bir depremde güvenli yerleri önceden bilme ve belirleme değişkenlerine göre aralarında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

Çoban, Sözbilir ve Göktaş (2017) tarafından yapılan çalışmada, deprem deneyimini yaşamış kişilerin tecrübelerinden istifade edilerek, deprem öncesi, deprem esnası ve deprem sonrası bilgi, görüş ve deneyimlerinin belirlenerek sonraki depremler için gerekli önlemlerin alınması için neler yapılabileceği konusunda önerileri ortaya koymuşlardır.

Değirmençay ve Cin (2016)’in “Türkiye’deki Deprem Eğitimi Araştırmaları” adını verdikleri çalışmalarında 2004 ile 2014 yılları arasında yapılan deprem eğitimi çalışmalarını analiz etmişlerdir. Analiz sonucunda, bireylerin deprem bilgi düzeyi ve deprem algıları olduğu, çalışmalar esnasında tercih edilen evrenin ve örneklemin birçok zaman aktif öğrenci ve öğretmenlerden seçildiği, eğitim süreçlerini tamamlayan yetişkin eğitimi ile ilgili çalışmaların ise oldukça sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalardan genel olarak ortaya konulan veriler doğrultusunda, deprem ve eğitimi araştırmalarının güncel durumu ile ilgili öneriler ve deprem eğitimine ilişkin araştırma yönelimlerinin neler olması gerektiği yönünde bazı tavsiyelerde bulunulmuştur.

“İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Deprem Eğitiminin Değerlendirilmesi” adlı çalışması sonucunda Öcal (2005), sosyal bilgiler dersi içinde depremle alakalı içeriklerin öğretimi sürecinde öğretmenlerin bazı sorunlarla karşılaştığını ortaya koymuştur. Bu sorunları 3 temel başlıkta toparlamıştır. Öcal, sosyal bilgiler dersinde depremle alakalı içeriklerin öğretimi sürecinde en büyük sorunlardan birinin öğretmenlerden kaynaklandığını ifade etmiştir. Öyleyse sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi

düzeylerindeki eksiklikler giderildikçe, deprem eğitimindeki öğretmenlerden kaynaklanan güçlüklerin sona erdirileceği söylenebilir.



## BÖLÜM 3

### YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmada kullanılan yönteme yer verilmiştir. Araştırmada kullanılan model, evren ve örneklem, veri toplama araçları ile toplanan verilerin analizine ilişkin bilgiler açıklanmıştır.

#### 3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma, olayların veya olguların sayısal verilerle incelendiği ve bu verilerin istatistiksel analizler yoluyla değerlendirildiği bir araştırma yöntemidir (Karasar, 2005). Bu yöntemde, veri toplama genellikle anketler, testler ya da gözlemler aracılığıyla yapılır ve sonuçlar sayısal olarak ifade edilir. Bu hedef doğrultusunda, kullanılan model, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli olmuştur. Tarama modeli geçmişte veya günümüzde var olan bir durumu tasvir etmeyi amaçlayan yaklaşımdır. Tarama araştırmalarında çoğunlukla geniş bir hedef kitle içerisinde, araştırmacı tarafından belirlenen cevap seçenekleri kullanılarak bilgi toplanır (Büyüköztürk, 2011). Tarama araştırmaları kesitsel, boylamsal, anlık ve geçmişe dönük olarak dört ana başlıkta ele alınabilir (Karasar, 2002). Yapılan bu araştırma, anlık araştırma türüne girmektedir. Çünkü anlık araştırma modelinde belli bir zamanda o anki durumun var olduğu gibi ve var olduğu şekliyle betimlenmesi temel amaçtır.

#### 3.2. Evren ve Örneklem

**Evren:** Çalışmanın evrenini 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinden doğrudan etkilenen 11 ilin (Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep, Malatya, Adıyaman, Şanlıurfa, Kilis, Adana, Diyarbakır, Osmaniye ve Elazığ) üniversitelerine bağlı eğitim fakültelerinde 2024-2025 eğitim öğretim yılında öğrenimlerini sürdüren sosyal bilgiler öğretmen adayları oluşturmaktadır.

**Örneklem:** 2024-2025 yılı güz döneminde Malatya İnönü üniversitesi, Adıyaman Üniversitesi ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde lisans öğrenimi gören 375 öğretmen adayı çalışmanın örneklemi oluşturmaktadır.

Katılımcıların seçiminde amaçsal örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Amaçsal örnekleme, yapılan bilimsel araştırmanın amacına bağlı olarak, bilgi açısından zengin durumlar üzerine odaklanılarak araştırma yapılmasına imkân tanır. Belli kıstasları karşılayan veya belli özelliklere sahip bir veya daha fazla özel durumlarla çalışılmak istenildiği zaman bu yöntem tercih edilir (Büyüköztürk vd 2023: 92). Bu çalışmada da adı geçen üniversiteler 6 Şubat Kahramanmaraş depremlerinden en çok etkilenen şehirlerden (Malatya, Adıyaman ve Kahramanmaraş) olduğu için seçilmiştir. Öğretmen adaylarının cinsiyet durumları ile sınıflarını gösteren bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1.

*Araştırmaya Dahil olan Öğretmen Adaylarının Cinsiyet ve Sınıf Dağılımı*

| <b>Malatya İnönü üniversitesi, Adıyaman Üniversitesi ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğretmen Adayları</b> |                 |                 |                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|
| <b>Kadın</b>                                                                                                                                                                              |                 | <b>Erkek</b>    |                 |
| 275                                                                                                                                                                                       |                 | 100             |                 |
| <b>1. Sınıf</b>                                                                                                                                                                           | <b>2. Sınıf</b> | <b>3. Sınıf</b> | <b>4. Sınıf</b> |
| 114                                                                                                                                                                                       | 84              | 92              | 85              |

### 3.3. Veri Toplama Süreci

Tez çalışmasının konusuna ilişkin verileri toplamak amacıyla Genç ve Sözen (2022) tarafından geliştirilen “Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği”nin kullanımına karar verilmiştir. Ayrıca araştırmacı tarafından “Kişisel Bilgi Formu” oluşturulmuştur. Uygulamaya başlamadan önce “deprem bilgi düzeyi ölçeği” için İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu’nun 03.12.2024 tarihli ve 17 sayılı kararı ile etik kurul onay belgesi alınmıştır. Daha sonra ölçek Malatya İnönü Üniversitesi, Adıyaman Üniversitesi ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniveristesi’nde okuyan 375 sosyal bilgiler öğretmen adayına yüzyüze olacak şekilde araştırmacı tarafından uygulanarak gerekli veriler toplanmıştır.

### 3.4. Veri Toplama Araçları

Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği, 5’li likert tipinde hazırlanmıştır. Uygulanan ölçek üzerinde sorulara verilecek cevaplar “Tamamen Katılıyorum” (5), “Katılıyorum” (4),

“Orta Düzeyde Katılıyorum” (3), “Katılmıyorum” (2) ve “Hiç Katılmıyorum” (1) şeklinde derecelendirilmiştir

Deprem bilgi düzeyi ölçeğinin boyutları, “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” 7 madde, “Deprem Etkileri Bilgisi” 7 madde ve “Deprem Eğitimi” 5 madde olarak ölçek hazırlayıcıları tarafından tanımlanmıştır.

Araştırmada verileri elde etmek amacıyla kullanılan Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeğinin Cronbach Alfa (iç güvenirlik katsayısı) değeri Genç ve Sözen tarafından 0,868 olarak bulunmuşken, çalışmamızda deprem bilgi düzeyi ölçeğinin iç tutarlık katsayı değeri alpha “0,890” olarak hesaplanmıştır. Bu hesaplama araştırmada kullanılan deprem bilgi düzeyi ölçeği verilerinin güvenilir (Kayış, 2014; Kalaycı, 2017) olduğunu göstermektedir.

### 3.5. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

Deprem bilgi düzeyi ölçeği alınan izinlerden sonra adı geçen 3 üniversitede sosyal bilgiler öğretmen adaylarından gönüllü olanlara yüzyüze uygulanmıştır.

### 3.6. Verilerin Analizi

Toplanmış olan verilerin analiz sonuçlarını bilimsel bir şekilde açıklamak için bir veri analiz programı kullanılarak nicel verilerin girişi ve analizi yapılmıştır. Analiz sürecini başlatmadan daha önce “Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği” aracılığı ile toplanan verilerin analizi sırasında parametrik veya non-parametrik testlerden hangisinin tercih edilmesi gerektiğini kararlaştırmak için verilerin normal dağılım durumları değerlendirilmiştir. Bu anlamda, elde edilen verilerin basıklık ve çarpıklık değerleri hesaplanması gerekliliği ortaya çıkmıştır (Gürbüz ve Şahin, 2017). Hesaplanan değerler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2.

*Verilerin Normal Dağılımına Ait Bulgular*

| Boyutlar                          | n   | Basıklık (Kurtosis) | Çarpıklık (Skewness) |
|-----------------------------------|-----|---------------------|----------------------|
| Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi | 375 | -,429               | -,194                |
| Deprem Etkileri Bilgisi           | 375 | ,115                | -,698                |
| Deprem Eğitimi                    | 375 | -,039               | -,620                |
| Genel                             | 375 | -,120               | -,306                |

Tablo 2 incelendiğinde araştırmada kullanılan ölçeğin basıklık ve çarpıklık katsayısı değerlerinin George ve Mallery'e (2010) göre " $\pm 2$ ", Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre " $\pm 1,5$ " aralığında olması, verilerin normal dağılım şartlarını karşıladığı şeklinde kabul edilmiştir. Bu durum göz önünde bulundurularak, verilerin analiz sürecinde parametrik testler kullanılmıştır. Kullanılan testler Tablo 3'te verilmiştir:

Tablo 3.

*Veri analiz sürecinde kullanılan testler*

| Alt Problemler                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Veri Analiz Teknikleri               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgileri ne düzeydedir?</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Aritmetik Ortalama<br>Standart Sapma |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?</li> <li>Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?</li> </ul>                                                                                                                       | Bağımsız<br>Örneklem t-Testi         |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, öğrenim görülen sınıfa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?</li> <li>Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, anne eğitim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?</li> <li>Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, baba eğitim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?</li> </ul> | Tek Yönlü Varyans<br>Analizi (ANOVA) |

Araştırmada ANOVA neticesinde, gruplar arasında anlamlı farklılık belirlendiğinde anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc çoklu karşılaştırma testlerinden varyansların eşit olması dolayısıyla Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgilerinin hangi düzeyde olduğunu tespit etmek için verilen cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma değer hesaplamaları titizlikle yapılmıştır. Aritmetik ortalama hesaplamaları yapılırken aşağıda verilen puan aralıkları ölçüt olarak alınmıştır.

Tablo 4.

*Aritmetik ortalama değerlendirme aralıkları*

| <b>Aralıklar</b> | <b>Ölçek Cevapları</b> |
|------------------|------------------------|
| 1,00-1,79        | Hiç Katılmıyorum       |
| 1,80-2,59        | Katılmıyorum           |
| 2,60-3,39        | Kısmen Katılıyorum     |
| 3,40-4,19        | Katılıyorum            |
| 4,20-5,00        | Tamamen Katılıyorum    |

## BÖLÜM 4

### BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın bulgu ve yorumlarına yer verilmiştir.

#### 4.1. Demografik Dağılımına ilişkin Bulgular

Tablo 5.

*Örnekleimde Yer Alan Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Demografik Bilgilerine Ait Betimsel İstatistik Veriler*

| Demografik Değişkenler                                    |                  | n   | %    |
|-----------------------------------------------------------|------------------|-----|------|
| Cinsiyet                                                  | Kadın            | 275 | 73,3 |
|                                                           | Erkek            | 100 | 26,7 |
| Sınıf                                                     | 1                | 114 | 30,4 |
|                                                           | 2                | 84  | 22,4 |
|                                                           | 3                | 92  | 24,5 |
|                                                           | 4                | 85  | 22,7 |
| Anne Eğitim Durumu                                        | Okur Yazar Değil | 78  | 20,8 |
|                                                           | İlkokul          | 141 | 37,6 |
|                                                           | Ortaokul         | 75  | 20,0 |
|                                                           | Lise             | 47  | 12,5 |
|                                                           | Üniversite       | 34  | 9,1  |
| Baba Eğitim Durumu                                        | Okur Yazar Değil | 15  | 4,0  |
|                                                           | İlkokul          | 125 | 33,3 |
|                                                           | Ortaokul         | 93  | 24,8 |
|                                                           | Lise             | 96  | 25,6 |
|                                                           | Üniversite       | 46  | 12,3 |
| 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremi Yaşama Durumu | Evet             | 338 | 90,1 |
|                                                           | Hayır            | 37  | 9,9  |
| Toplam                                                    |                  | 375 | 100  |

Tablo 5’te araştırmaya dahil edilen sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demografik özelliklerine ilişkin betimsel istatistiki veriler yer almaktadır. Cinsiyet değişkenine göre dağılıma bakıldığında, öğretmen adaylarının %73,3’ünün kadın, %26,7’sinin ise erkek olduğu görülmüştür. Bu durum, sosyal bilgiler öğretmen adayları arasında kadın katılımcıların, erkek adaylara kıyasla çoğunlukta olduğunu göstermektedir.

Anne eğitim durumu incelendiğinde, adayların annelerinin %37,6’sının ilkökul mezunu olduğu belirlenmiştir. %20,8’inin annesi okuma yazma bilmezken, %20’si ortaokul mezunu, %12,5’i lise mezunu ve sadece %9,1’i lisans ve lisansüstü mezunudur. Bu veriler, annelerin eğitim seviyesinin genel olarak düşük olduğunu göstermektedir. Baba eğitim durumu ise annelere kıyasla daha yüksek seviyede olup %33,3’ü ilkökul mezunu, %24,8’i ortaokul mezunu, %25,6’sı lise mezunu ve %12,3’ü üniversite mezunudur. Okuma yazma bilmeyen baba oranı ise %4 olarak belirlenmiştir.

Sınıf düzeyi dağılımında, katılımcıların %30,4’ünün 1. sınıfta olduğu, bu oranı %22,4 ile 2. sınıf, %24,5 ile 3. sınıf ve %22,7 ile 4. sınıf öğrencilerinin takip ettiği belirlenmiştir. Bu durum, örneklemin büyük ölçüde 1. sınıf öğrencilerinden oluştuğunu göstermektedir.

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama değişkeni açısından incelendiğinde, öğretmen adaylarının %90,1’inin bu depremi yaşadığı, %9,9’unun ise yaşamamıştır. Bu veriler, katılımcıların büyük bir kısmının 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşadığını göstermektedir.

#### 4.2. Deprem Bilgi Düzeyine Ait Bulgular

Araştırmanın “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgileri ne düzeydedir?” alt problemi doğrultusunda hesaplanan aritmetik ortalama ve standart sapma değer hesaplamalarına ait bulgulara Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6.

*Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Deprem Bilgi Düzeyine Ait Betimsel İstatistikî Veriler*

| Boyutlar                         | n   | $\bar{X}$ | SS    |
|----------------------------------|-----|-----------|-------|
| Deprem Bölgeleri Dağılım Bilgisi | 375 | 3,95      | ,629  |
| Deprem Etkileri Bilgisi          | 375 | 4,39      | ,524  |
| Deprem Eğitimi                   | 375 | 3,56      | 1,026 |
| Genel                            | 375 | 4,01      | ,534  |

Tablo 6’da sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda “ $\bar{X}=3,95$ ;  $SS=0,629$ ”; “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda “ $\bar{X}=4,39$ ;  $SS=0,524$ ”, “Deprem Eğitimi” alt boyutunda “ $\bar{X}=3,56$ ;  $SS=1,026$ ”, deprem bilgi puanlarının toplamından elde edilen genel ortalamanın ise “ $\bar{X}=4,01$ ;  $SS=0,534$ ” şeklinde hesaplandığı görülmektedir. Elde edilen bu bulgulardan hareketle, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

#### 4.3. Cinsiyet Değişkenine Ait Bulgular

Araştırmanın “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” alt problemine ait bulgulara Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7.

*Cinsiyete göre deprem bilgi düzeyi analiz verileri*

| Boyutlar                          | Cinsiyet | n   | $\bar{X}$ | SS    | t      | p   |
|-----------------------------------|----------|-----|-----------|-------|--------|-----|
| Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi | Erkek    | 100 | 4,03      | ,646  | 1,468  | ,14 |
|                                   | Kadın    | 275 | 3,92      | ,622  |        |     |
| Deprem Etkileri Bilgisi           | Erkek    | 100 | 4,32      | ,590  | -1,488 | ,13 |
|                                   | Kadın    | 275 | 4,41      | ,496  |        |     |
| Deprem Eğitimi                    | Erkek    | 100 | 3,44      | 1,232 | -1,196 | ,23 |
|                                   | Kadın    | 275 | 3,61      | ,939  |        |     |
| Genel                             | Erkek    | 100 | 3,98      | ,630  | -,523  | ,60 |
|                                   | Kadın    | 275 | 4,02      | ,495  |        |     |

Tablo 7 incelendiğinde “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutuna bakıldığında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $t= ,486$ ;  $p= 0,14$ ;  $p>0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda cinsiyetlerine göre benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen veriler doğrultusunda, cinsiyet değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 7 incelendiğinde “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $t=-1,488$ ;  $p=0,13$ ;  $p>0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda cinsiyetlerine göre benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre cinsiyet değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 7 incelendiğinde “Deprem Eğitimi” alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $t=-1,196$ ;  $p=0,23$ ;  $p>0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Eğitimi” alt boyutunda cinsiyetlerine göre benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre cinsiyet değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Eğitimi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 7 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $t=-,523$ ;  $p=0,60$ ;  $p>0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin cinsiyetlerine göre benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre cinsiyet değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

#### 4.4. Öğrenim Görülen Sınıf Değişkenine Ait Bulgular

Araştırmanın “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, öğrenim görülen sınıfa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” alt probleme ait bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8.

*Öğrenim görülen sınıfa göre deprem bilgi düzeyi analiz verileri*

| Boyutlar  | Sınıf | N   | $\bar{X}$ | SS   | F     | p    | Anlamlı Fark |
|-----------|-------|-----|-----------|------|-------|------|--------------|
| Deprem    | 1     | 114 | 3,85      | ,608 | 5,769 | ,00* | 1-4          |
| Bölgeleri | 2     | 84  | 3,87      | ,602 |       |      | 2-4          |
| Dağılışı  | 3     | 92  | 3,92      | ,683 |       |      | 3-4          |
| Bilgisi   | 4     | 85  | 4,19      | ,570 |       |      |              |

|          |        |     |      |       |       |      |     |
|----------|--------|-----|------|-------|-------|------|-----|
|          | Toplam | 375 | 3,95 | ,629  |       |      |     |
|          | 1      | 114 | 4,39 | ,536  |       |      |     |
| Deprem   | 2      | 84  | 4,30 | ,478  |       |      |     |
| Etkileri | 3      | 92  | 4,32 | ,581  | 4,237 | ,00* | 2-4 |
| Bilgisi  | 4      | 85  | 4,55 | ,451  |       |      | 3-4 |
|          | Toplam | 375 | 4,39 | ,524  |       |      |     |
|          | 1      | 114 | 3,60 | ,986  |       |      |     |
| Deprem   | 2      | 84  | 3,45 | ,952  |       |      |     |
| Eğitimi  | 3      | 92  | 3,39 | 1,111 | 3,105 | ,02* | 3-4 |
|          | 4      | 85  | 3,82 | 1,014 |       |      |     |
|          | Toplam | 375 | 3,56 | 1,026 |       |      |     |
|          | 1      | 114 | 3,98 | ,527  |       |      |     |
|          | 2      | 84  | 3,92 | ,492  |       |      | 1-4 |
| Genel    | 3      | 92  | 3,93 | ,582  | 6,594 | ,00* | 2-4 |
|          | 4      | 85  | 4,22 | ,474  |       |      | 3-4 |
|          | Toplam | 375 | 4,01 | ,534  |       |      |     |

\*p<,05

Tablo 8 incelendiğinde “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutu ele alındığında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında öğrenim görülen sınıfa göre anlamlı farklılığın olduğu anlaşılmaktadır ( $F= 5,769$ ;  $p= 0,00$ ;  $p<0,05$ ). Anlamlı farklılığın tespiti için yapılan analizler neticesinde “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda dördüncü sınıfa giden öğretmen adayları ile diğer sınıflara giden öğretmen adayları arasında anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda öğrenim görülen sınıfa göre benzerlik göstermediğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre öğrenim görülen sınıf değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilediği söylenebilir.

Tablo 8 incelendiğinde “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutu incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında öğrenim görülen sınıfa göre anlamlı farklılığın olduğu anlaşılmaktadır ( $F= 4,237$ ;  $p= 0,00$ ;  $p<0,05$ ). Anlamlı farklılığın tespiti için yapılan analizler neticesinde “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt

boyutunda dördüncü sınıfa giden öğretmen adayları ile ikinci ve üçüncü sınıfa giden öğretmen adayları arasında anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda öğrenim görülen sınıfa göre benzerlik göstermediğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre öğrenim görülen sınıf değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilediği söylenebilir.

Tablo 8 incelendiğinde “Deprem Eğitimi” alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında öğrenim görülen sınıfa göre anlamlı farklılığın olduğu anlaşılmaktadır ( $F= 3,105$ ;  $p= 0,00$ ;  $p<0,05$ ). Anlamlı farklılığın tespiti için yapılan analizler neticesinde “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda üçüncü sınıfa giden öğretmen adayları ile dördüncü sınıfa giden öğretmen adayları arasında anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda öğrenim görülen sınıfa göre benzerlik göstermediğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre öğrenim görülen sınıf değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilediği söylenebilir.

Tablo 8 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında öğrenim görülen sınıfa göre anlamlı farklılığın olduğu anlaşılmaktadır ( $F= 6,594$ ;  $p= 0,00$ ;  $p<0,05$ ). Anlamlı farklılığın tespiti için yapılan analizler neticesinde dördüncü sınıfa giden öğretmen adayları ile diğer sınıflara giden öğretmen adayları arasında anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “öğrenim görülen sınıfa göre benzerlik göstermediğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre öğrenim görülen sınıf değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi seviyelerini etkilediği söylenebilir.

#### **4.5. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Ait Bulgular**

Araştırmanın “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, anne eğitim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” alt problemine ait bulgulara Tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 9.

*Anne Eğitim Durumuna Göre Deprem Bilgi Düzeyi Analiz Verileri*

| Boyutlar                          | Anne Eğitim Durumu | n   | $\bar{X}$ | SS    | F     | p   |
|-----------------------------------|--------------------|-----|-----------|-------|-------|-----|
| Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi | Okur Yazar Değil   | 78  | 3,96      | ,580  | 2,098 | ,08 |
|                                   | İlkokul            | 141 | 3,83      | ,595  |       |     |
|                                   | Ortaokul           | 75  | 4,09      | ,639  |       |     |
|                                   | Lise               | 47  | 4,02      | ,744  |       |     |
|                                   | Üniversite         | 34  | 3,97      | ,632  |       |     |
|                                   | Toplam             | 375 | 3,95      | ,629  |       |     |
| Deprem Etkileri Bilgisi           | Okur Yazar Değil   | 78  | 4,31      | ,527  | 1,425 | ,22 |
|                                   | İlkokul            | 141 | 4,35      | ,522  |       |     |
|                                   | Ortaokul           | 75  | 4,47      | ,536  |       |     |
|                                   | Lise               | 47  | 4,41      | ,535  |       |     |
|                                   | Üniversite         | 34  | 4,52      | ,457  |       |     |
|                                   | Toplam             | 375 | 4,39      | ,524  |       |     |
| Deprem Eğitimi                    | Okur Yazar Değil   | 78  | 3,68      | ,903  | 1,068 | ,37 |
|                                   | İlkokul            | 141 | 3,60      | ,911  |       |     |
|                                   | Ortaokul           | 75  | 3,57      | 1,133 |       |     |
|                                   | Lise               | 47  | 3,33      | 1,294 |       |     |
|                                   | Üniversite         | 34  | 3,43      | 1,077 |       |     |
|                                   | Toplam             | 375 | 3,56      | 1,026 |       |     |
| Genel                             | Okur Yazar Değil   | 78  | 4,02      | ,486  | ,792  | ,53 |
|                                   | İlkokul            | 141 | 3,96      | ,504  |       |     |
|                                   | Ortaokul           | 75  | 4,09      | ,572  |       |     |
|                                   | Lise               | 47  | 3,98      | ,637  |       |     |
|                                   | Üniversite         | 34  | 4,03      | ,524  |       |     |
|                                   | Toplam             | 375 | 4,01      | ,534  |       |     |

Tablo 9 incelendiğinde “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $F= 2,098$ ;  $p= 0,08$ ;  $p>0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda anne eğitim durumlarına göre benzerlik gösterdiğini ortaya

koymaktadır. Ortaya çıkan sonuçlara göre anne eğitim durumu değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 9 incelendiğinde, “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $F= 1,425$ ;  $p= 0,22$ ;  $p>0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda anne eğitim durumlarına göre benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ortaya çıkan sonuçlar incelendiğinde anne eğitim durumu değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 9 incelendiğinde “Deprem Eğitimi” alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $F= 1,068$ ;  $p= 0,37$ ;  $p>0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda anne eğitim durumlarına göre benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ortaya çıkan sonuçlara göre anne eğitim durumu değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 9 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $F= ,792$ ;  $p= 0,53$ ;  $p>0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin anne eğitim durumlarına göre benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ortaya çıkan sonuçlara göre anne eğitim durumu değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

#### **4.6. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Ait Bulgular**

Araştırmanın “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, baba eğitim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” alt problemine ait bulgular Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10.

*Baba eğitim durumuna göre deprem bilgi düzeyi analiz verileri*

| Boyutlar                          | Baba Eğitim Durumu | n   | $\bar{X}$ | SS    | F     | p   |
|-----------------------------------|--------------------|-----|-----------|-------|-------|-----|
| Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi | Okur Yazar Değil   | 15  | 3,93      | ,373  | ,552  | ,69 |
|                                   | İlkokul            | 125 | 3,88      | ,619  |       |     |
|                                   | Ortaokul           | 93  | 4,00      | ,614  |       |     |
|                                   | Lise               | 96  | 3,97      | ,697  |       |     |
|                                   | Üniversite         | 46  | 3,97      | ,616  |       |     |
|                                   | Toplam             | 375 | 3,95      | ,629  |       |     |
| Deprem Etkileri Bilgisi           | Okur Yazar Değil   | 15  | 4,40      | ,452  | ,289  | ,88 |
|                                   | İlkokul            | 125 | 4,35      | ,539  |       |     |
|                                   | Ortaokul           | 93  | 4,40      | ,531  |       |     |
|                                   | Lise               | 96  | 4,39      | ,520  |       |     |
|                                   | Üniversite         | 46  | 4,45      | ,511  |       |     |
|                                   | Toplam             | 375 | 4,39      | ,524  |       |     |
| Deprem Eğitimi                    | Okur Yazar Değil   | 15  | 3,92      | ,893  | 1,046 | ,38 |
|                                   | İlkokul            | 125 | 3,64      | ,927  |       |     |
|                                   | Ortaokul           | 93  | 3,47      | 1,127 |       |     |
|                                   | Lise               | 96  | 3,47      | 1,114 |       |     |
|                                   | Üniversite         | 46  | 3,61      | ,907  |       |     |
|                                   | Toplam             | 375 | 3,56      | 1,026 |       |     |
| Genel                             | Okur Yazar Değil   | 15  | 4,10      | ,363  | ,225  | ,92 |
|                                   | İlkokul            | 125 | 3,99      | ,517  |       |     |
|                                   | Ortaokul           | 93  | 4,01      | ,549  |       |     |
|                                   | Lise               | 96  | 3,99      | ,576  |       |     |
|                                   | Üniversite         | 46  | 4,05      | ,519  |       |     |
|                                   | Toplam             | 375 | 4,01      | ,534  |       |     |

Tablo 10 incelendiğinde “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $F = ,552$ ;  $p = 0,69$ ;  $p > 0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda baba eğitim durumlarına göre benzerlik gösterdiğini ortaya

koymaktadır. Ortaya çıkan sonuçlara göre baba eğitim durumu değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 10 incelendiğinde “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında baba eğitim durumu açısından anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $F = ,289$ ;  $p = 0,88$ ;  $p > 0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda baba eğitim durumlarına göre benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bulunan sonuçlara göre baba eğitim durumu değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 10 incelendiğinde “Deprem Eğitimi” alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $F = 1,046$ ;  $p = 0,38$ ;  $p > 0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda baba eğitim durumlarına göre benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ortaya çıkan sonuçlar incelendiğinde baba eğitim durumu değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 10 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $F = ,225$ ;  $p = 0,92$ ;  $p > 0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin baba eğitim durumlarına göre benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre baba eğitim durumu değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

#### **4.7. Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremi Yaşama Durumuna Ait Bulgular**

Araştırmanın “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyi, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” alt problemine ilişkin bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11.

*6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremi Yaşama Durumuna Göre Deprem Bilgi Düzeyi Analiz Verileri*

| Boyutlar                        |  |  | Durum | n   | $\bar{X}$ | SS    | t     | p   |
|---------------------------------|--|--|-------|-----|-----------|-------|-------|-----|
| Deprem Bölgesi Dağılışı Bilgisi |  |  | Evet  | 338 | 3,96      | ,620  | 1,521 | ,12 |
|                                 |  |  | Hayır | 37  | 3,80      | ,699  |       |     |
| Deprem Etkileri Bilgisi         |  |  | Evet  | 338 | 4,39      | ,528  | ,265  | ,79 |
|                                 |  |  | Hayır | 37  | 4,37      | ,484  |       |     |
| Deprem Eğitimi                  |  |  | Evet  | 338 | 3,60      | ,992  | 1,701 | ,09 |
|                                 |  |  | Hayır | 37  | 3,23      | 1,263 |       |     |
| Genel                           |  |  | Evet  | 338 | 4,02      | ,517  | 1,478 | ,14 |
|                                 |  |  | Hayır | 37  | 3,86      | ,661  |       |     |

Tablo 11 incelendiğinde “Deprem Bölgesi Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama durumuna göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $t= 1,521$ ;  $p= 0,12$ ;  $p>0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Bölgesi Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama durumlarına göre benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama durumu değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Bölgesi Dağılışı Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama durumuna göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $t= ,265$ ;  $p= 0,79$ ;  $p>0,05$ ). Belirlenen durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama durumlarına göre benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama durumu değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde “Deprem Eğitimi” alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli

depremi yaşama durumuna göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $t= 1,701$ ;  $p= 0,09$ ;  $p>0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin “Deprem Eğitimi” alt boyutunda 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama durumlarına göre benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Deprem Eğitimi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama durumuna göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır ( $t= 1,478$ ;  $p= 0,14$ ;  $p>0,05$ ). Belirlenen bu durum sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerinin 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama durumlarına göre benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremleri yaşama değişkeni sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

## BÖLÜM 5

### SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

#### 5.1. Sonuç

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, özellikle de ülkemizi derinden yaralayan 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrasında, deprem bilgi düzeylerini öğrenmeye yönelik yapılan bu araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %73,3'ünün kadın katılımcıların, %26,7'sinin ise erkek katılımcıların olduğu görülmüştür. Çalışmanın cinsiyete göre çıkan sonucuna bakıldığında “Deprem Bölgeleri Dağılım Bilgisi”, “Deprem Etkileri Bilgisi” ve “Deprem Eğitimi” alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı farklılığın olmadığı anlaşılmaktadır.

Sınıf düzeyi dağılımında, katılımcıların %30,4'ünün 1. sınıfta olduğu, bu oranı %22,4 ile 2. sınıf, %24,5 ile 3. sınıf ve %22,7 ile 4. sınıf öğrencilerinin takip ettiği belirlenmiştir. Bu durum, örneklemin büyük ölçüde 1. sınıf öğrencilerinden oluştuğunu göstermektedir. Öğrenim görülen sınıf değişkenine göre “Deprem Bölgeleri Dağılım Bilgisi” “Deprem Etkileri Bilgisi” ve “Deprem Eğitimi” alt boyutunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. Bu anlamlı fark;

- “Deprem Bölgeleri Dağılım Bilgisi” 1.sınıf ile 4. sınıf, 2. sınıf ile 4. sınıf ve 3. sınıf ile 4. sınıf arasındadır. Başka bir ifadeyle, 4. sınıf öğrencilerinin alt sınıflara nazaran daha yüksek deprem bölgesi dağılım bilgisine sahip olduğu görülmektedir.
- “Deprem etkileri bilgisi” incelendiğinde anlamlı farkın 2. sınıf ile 4. sınıf ve 3. sınıf ile 4. sınıf arasında olduğunu görmekteyiz. Bu durum “deprem etkileri” bilgisinin 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarında daha yüksek çıktığı anlamına geldiği söylenebilir.
- “Deprem eğitimi” alt boyutunda 3.sınıf ile 4. sınıf arasında anlamlı bir farkın olduğunu görmekteyiz. Bu durum 4. sınıfta okuyan öğretmen

adaylarının deprem eğitimini yeterli bulduklarını ancak 3. Sınıf öğrencilerinin deprem eğitimini yeterli bulmadıklarını gösterirdiği söylenebilir.

Katılımcıların anne eğitim durumu incelendiğinde, %20,8'inin annesi okuma yazma bilmezken adayların annelerinin %37,6'sının ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Bu durum araştırmaya katılan öğretmen adaylarının anne eğitim seviyelerinin düşük olduğunu göstermektedir. Ancak anne eğitim seviyesinin düşüklüğüne rağmen araştırmaya katılan öğretmen adaylarında “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi”, “Deprem Etkileri Bilgisi” ve “Deprem Eğitimi” alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür.

Baba eğitim durumu ise annelere kıyasla daha yüksek seviyede olup %33,3'ü ilkokul mezunuyken okuma yazma bilmeyen baba oranı ise %4 olarak belirlenmiştir. Baba eğitim durumuna göre: “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi”, “Deprem Etkileri Bilgisi” ve “Deprem Eğitimi” alt boyutlarında yine anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama değişkeni açısından incelendiğinde, öğretmen adaylarının %90,1'inin bu depremi yaşadığı, %9,9'unun ise yaşamadığı görülmüştür. 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremi yaşama durumuna göre: “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” “Deprem Etkileri Bilgisi” ve “Deprem Eğitimi” alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığını görülmektedir.

Deprem bilgi düzeyine ait bulgulara gelince; “Deprem Bölgeleri Dağılışı Bilgisi” “Deprem Etkileri Bilgisi” ve “Deprem Eğitimi” alt boyutlarında çıkan sonuçlar genel ortalama tablosundan anlaşılabileceği üzere 3 boyutta da deprem bilgi düzeyi yüksek çıkmakla beraber “Deprem Etkileri Bilgisi” alt boyutunda deprem bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum depremi bizzat yaşamış öğretmen adaylarının çoğunlukta olduğu araştırmada, depremi doğrudan yaşayan öğretmen adaylarının depremin maddi ve manevi zararlarını bizzat yaşadıkları göz önüne alınca çıkan tablonun beklenen bir sonuç olduğunu söylenebilir.

Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında adayların büyük kısmı sorulara katılıyorum veya tamamen katılıyorum şeklinde cevaplar vermiştir. Bu durumda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 3 alt boyutta da bilgi seviyelerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmanın cinsiyet durumunun deprem bilgi seviyesine anlamlı bir fark yaratmadığı sonucu Kılıçbey, Alanoğlu, Karabatak (2024)'in çalışmaları ve Deleş (2024)'in yaptığı çalışmayla örtüşmektedir. Ancak Tekin (2020) yaptığı araştırmasında cinsiyet bazında bilgi düzeylerinde anlamlı ilişki bulmuştur. Bu durumun temel sebebi 6 Şubat 2023 depremlerini doğrudan veya dolaylı olarak tecrübe etme durumu olduğu söylenebilir. Tekin (2020) yaptığı çalışmasını 2018-2019 eğitim öğretim yılında yapmış yani asrın felaketi Kahramanmaraş depremlerinden önce: bu araştırma ise 6 Şubat depremlerinden sonra yapılan bir araştırmadır. Zaten yapılan bu çalışmanın amacı da 6 Şubat 2023 depremlerinden sonra sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem bilgi düzeyini ölçmektir. 6 Şubat'tan sonra gerek sosyal medya ve televizyonlarda gerekse de resmi kuruluşlar ve deprem uzmanlarından yapılan açıklamaların ve verilen doğru bilgilerin alınan eğitimle birleşmesiyle öğretmen adaylarının deprem bilgi seviyesinin cinsiyet farketmeksizin kaçınılmaz bir şekilde yükselmesi ve yüksek çıkması beklenen bir durum olduğu söylenebilir. Yine aynı çalışmasında Tekin (2020), deprem sonrası bilgi düzeyini düşük bulmuştur. Yapılan bu çalışmadaysa alt boyutlarımızdan biri olan deprem etkileri bilgisi yüksek çıkmıştır. Sebebi yine aynı şekilde 6 Şubat depremlerini yaşamış olma durumu olduğu söylenebilir.

Gezer ve Şahin (2022) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının depreme ilişkin tanımlamaları doğru yapabildikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuç deprem bilgi seviyesinin yüksek bulunduğu bu çalışmayı destekleyen bir durumdur. Ayrıca Öcal (2007) yaptığı çalışmasında sınıf öğretmeni adaylarının deprem bilgi düzeyine bakmış ve deprem için yapılan tatbikatların, deprem sırasında yapılması gerekenler ve deprem bittikten sonra neler yapılması gerektiğiye alakalı bilgilerinin doğru olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu yönüyle yapılan araştırmanın alt boyutlarından olan deprem etkileri bilgisi sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Toplum hayatında dönüm noktaları vardır. Bu kırılğan zamanlardan sonra o alandaki eksikliklerin giderilmesi için daha fazla çalışılmaktadır. Yaşanan deprem felaketinin ardından alandaki bilgi düzeyinin önemi bir kez daha gün yüzüne çıkmıştır. Yürütülen bu çalışma ışığında aşağıda bazı öneriler sunulmuştur.

## 5.2. Öneriler

- \* “Deprem” adında bir ders müfredatı hazırlanıp ortaokul kademesinde eğitim öğretime dahil edilebilir.
- \* Depremi yaşayan bireylerin tecrübelerini aktarması yoluyla eğitimler düzenlenebilir.
- \* Belirli aralıklarla düzenlenecek olan seminerler ve konferanslar yoluyla deprem bilinci artırılabilir.
- \* Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programlarında deprem eğitimi konularına daha fazla yer verilebilir.
- \* Bu araştırmanın sonuçları dikkate alındığından Sosyal Bilgiler lisans programında yer alan Afet ve Afet Yönetimi dersi 4. Sınıf yerine daha alt sınıflarda verilebilir.
- \* Afet ve afet yönetimi dersi seçmeli dersler kapsamında zorunlu ders kapsamına alınmalıdır.
- \* Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programlarında afet ve afet yönetimi dersi alan uzmanları tarafından verilebilir.
- \* Öğretmen adaylarına yönelik sivil savunma, ilk yardım ve kriz yönetimi gibi alanlarda seminerler, tatbikatlar ve sertifikalı eğitim programları düzenlenebilir.
- \* Üniversiteler, AFAD gibi kurumlarla iş birliği yaparak öğrencilerin sahada bilgi edinmesini sağlayacak etkinlikler düzenleyebilir.
- \* 2024 sosyal bilgiler öğretim programında doğal afetler ve özellikle de deprem konularının verimliliğini ölçen çalışmalar yapıp bu çalışmaların sonuçlarına göre programda güncellemeler yapılabilir.
- \* Farklı branşlardaki öğretmen adaylarının afet ve deprem konularındaki bilgi düzeylerini ölçmeye yönelik kapsamlı bilimsel çalışmalar yapılabilir.

## KAYNAKÇA

- AFAD: (<https://www.afad.gov.tr/vizyon-ve-misyon>). 12.12.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. (t.y.). *Vizyon ve misyon*. <https://www.afad.gov.tr/vizyon-ve-misyon>
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. (2022). *Açıklamalı afet yönetimi terimleri sözlüğü*. <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu>
- Akdeniz, M. (2020). *Ankara ve Silivri Depremselliği ve Deprem Kuvvetlerinin Dbybhy2007 ve Tbdy-2018 ile Karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Akpınar, M. ve Kaymakçı, S. (2012). Ülkemizde sosyal bilgiler öğretiminin genel amaçlarına karşılaştırmalı bir bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 605-626.
- AKUT Arama Kurtarma Derneği. (t.y.). *Tüzük*. <https://www.akut.org.tr/tuzuk>
- AKUT Arama Kurtarma Derneği. (2019). *Deprem eğitimi el kitabı*. <https://www.akut.org.tr/docs/yayinlarimiz/akut-deprem-egitimi-el-kitabi.pdf> (Erişim tarihi: 1 Şubat 2025)
- Atalay, İ. (1989). *Türkiye Coğrafyası*. (5.basım). Ege üniversitesi basımevi.
- Aydın, F. (2010). İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin “deprem” kavramını algılamaları: Fenomenografik bir analiz. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3), 801-817.
- Baranaydın, M., Aydın, Y. ve Tekbaş, G. (2018). *Ortaöğretim coğrafya ders kitabı 10*. (1. Basım). Gün yayıncılık.
- Barka, A., Altunel, E., Akyüz, S., Sunal, G., Hartleb, R., Uslu, O., Toroman, E. (2000). *Yeryüzü ve Deprem*. Boyut Matbaacılık A.Ş.
- Başbüyük, A., ve Pala, Ş. M. (2023). Hayat bilgisi, sosyal bilgiler ve coğrafya dersi öğretim programlarının afet eğitimi açısından incelenmesi. *Erzincan University Journal of Faculty Education*. <https://doi.org/10.17556/erziefd.1063242> (Erişim tarihi: 24 Aralık 2024)
- Bilgili, B., ve Bolat, Y. (2023). Üniversite öğrencilerinin eğitime ilişkin algılarının deprem sonrası değişimi: Fenomenolojik bir araştırma. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (13), 1385-1406.
- Bland, S. H., Valoroso, L., Stranges, S., Strazzullo, P., Farinaro, E., ve Trevisan, M. (2005). Long-term follow-up of psychological distress following earthquake experiences among working Italian males: A cross-sectional analysis. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 193(6), 420-423.

- Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü. (t.y.). *Deprem bilgileri*. <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/deprem-bilgileri/buyuk-depremler/> (Erişim tarihi: 15 Aralık 2024)
- Bursa, S., ve Çengelci Köse, S. (2017). Türkiye ve Kanada sosyal bilgiler öğretim programlarının değerler eğitimi bakımından karşılaştırılması. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 7(2), 338-372.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2023). Bilimsel araştırma yöntemleri (34. Baskı). Pegem Akademi.
- Caia, G., Ventimiglia, F., & Maass, A. (2010). Container vs. Dacha: The Psychological Effects of Temporary Housing Characteristics on Earthquake Survivors. *Journal of Environmental Psychology*, 30(1), 60-66.
- Ceylan, S. (2018). *Afetler Coğrafyası*, H. Yazıcı ve M. K. Koca, (Editörler). Genel Coğrafya. Pegem Akademi Yayıncılık, ss.288-326.
- Ceyran, S., ve Elibüyük, M. (2013). Türkiye’de ölüme neden olan depremlerin coğrafi dağılışı (M.S. 500-2011). *TÜCAUM VII. Coğrafya Sempozyumu 2012 - Bildiri Kitabı* (s. 18-29). Ankara.
- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. (t.y.). *Hakikat 1009*. <https://dbs.iletisim.gov.tr/hakikat/1009>
- Çavuş, R., ve Balçın, M.D. (2020). Deprem eğitim merkezi gezisinin ortaokul öğrencilerinin depreme yönelik tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 55-72.
- Çoban, M., Sözbilir, M. ve Göktaş, Y. (2017). Deprem deneyimini yaşamış kişilerin deprem öncesi hazırlık algılarının belirlenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 22(37), 113-134.
- Çokcan, B. ve Çokcan, S. B. (2003). *Deprem ile yaşamak*. Dünya Kitapevi
- Deleş, B. (2024). Üniversite öğrencilerinin depreme yönelik bilgi düzeylerinin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 12(158), 436–444.
- Demirbilek, Ö. (2023). Büyük Kahramanmaraş depremi sonrası afet yönetimi sürecinin değerlendirilmesi ve gelecek için çözüm önerileri. M. Öztürk ve M. Kırca (Editörler), *Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası için akademik öneriler* (ss. 183-193). Özgür Yayıncılık.
- Demirhan, N. (2021). *Sosyal Bilgiler dersinde afet eğitimi ve yönetimine ilişkin öğretmen görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Demirkaya, H. (2007). İlköğretim 5.6.ve7.sınıf öğrencilerinin depreme yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* (3), 37-49.

- Devlet Planlama Teşkilatı. (1999). *Deprem raporu (1999-DPT)*. [https://www.academia.edu/96452003/Deprem\\_raporu\\_1999\\_DPT](https://www.academia.edu/96452003/Deprem_raporu_1999_DPT)
- Doğan, M., Nacaroğlu, O. ve Ablak, S. (2021). Sivrice depremini yaşamış ortaokul öğrencilerinin depreme ilişkin metaforik algılarının incelenmesi: Malatya ili örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (51), 384-402.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 77-96.
- Elliott, J. R., Walters, R. J. and Wright, T. J. (2016). The role of space-based observation in understanding and responding to active tectonics and earthquakes. *Nature Communications*, 7(13844), 1-16
- Erinç, S. (1996). Jeomorfoloji-I. (genişletilmiş 2. Baskı). Öz Eğitim Yayıncılık.
- Friedman MJ. Posttraumatic and Acute Stress Disorders. Sixth Edition. Springer; 2015
- Fraenkel J.R., Wallen N.E., 2003. How to design and evaluate research in education (5th Ed.). New York: Mac Graw Hill, Inc.
- Genç, M. ve Sözen, E. (2022). Deprem bilgi değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 2745-2781.
- George, D. & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*. Boston: Pearson.
- Gezer, M. ve Şahin, İ. F. (2022). Deprem eğitimi: Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının depreme ilişkin bilgi düzeyleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 97-106
- Gül U, ve Bayram U. (2014). Kentsel dönüşüm projelerinde deprem etkisi. *Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi*, 6(2),1-11.
- Gülay, H. (2010). An earthquake education program with parent participation for preschool children. *Educational Research and Reviews*, 5(10), 624.
- Gömleksiz, M. N., ve Cüro. E, (2011). Sosyal bilgiler dersi öğretim programının toplumsal ihtiyaçları karşılama düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri (Diyarbakır İli Örneği). *Millî Eğitim Dergisi*, 41(190), 145-166.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2017). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (4. baskı). Seçkin Yayıncılık.

- Kab, G. ve Açıkalın, M. (2016). Yaşamın içinden etkinliklerle sosyal bilimler temelli derslerin öğretimi: almanya, amerika birleşik devletleri ve japonya örnekleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(211), 45-61.
- Kadıoğlu, M. (2009). *Türkiye katılım öncesi destek amaçlı ülke ihtiyaçları değerlendirme raporu*. UNDP, WMO.
- Kadıoğlu, M., ve Özdamar, E. (2008). *Afet zararlarını azaltmanın temel ilkeleri*. JICA (Japonya Uluslararası İşbirliği Teşkilatı) Türkiye Ofisi, Ankara.
- Kalafat, D. (2023). Türkiye’de deprem oluş düzenleri. *Yerbilimleri*, 44(3), 222–233. <https://doi.org/10.17824/yerbilimleri.1356144>
- Kalaycı, Ş. (2017). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Dinamik Akademi.
- Kan, Ç. (2010). A.B.D ve Türkiye’de sosyal bilgilerin tarihsel gelişimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2). 663-672.
- Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü. (2022). *Depremsellik haritaları*. <http://www.koeri.boun.edu.tr/sismo/2/depremverileri/depremsellik-haritalari/> (Erişim tarihi: 10 Nisan 2024)
- Karancı, A. N., Akşit, B., ve Sucuoğlu, H. (1996). Dinar’da afet yönetiminin psiko-sosyal boyutları. T. Tankut (Ed.), *Erzincan ve Dinar Depremleri Işığında Türkiye’nin Deprem Sorunlarına Çözüm Yolları Arayışları (TÜBİTAK Deprem Sempozyumu) Bildiriler Kitabı* (ss. 273-282)
- Karakuş, U. (2013). Depremi yaşamış ve yaşamamış öğrencilerin deprem algılarının, metafor analizi ile incelenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18(29), 97-116.
- Karakuş, U. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Doğal Afet Kavramlarına İlişkin Algılarının Kelime İlişkilendirme Testi Aracılığıyla İncelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(3), 735-751.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (15.Baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Kartal, R. F., Kadirioğlu, F. T., ve Apak, A. (2014). Deprem aktivitesinin bölgenin neotektoniği ile ilişkisi. *67. Türkiye Jeoloji Kurultayı*, Ankara.
- Kaya, N., Artvinli, E., ve Dönmez, L. (2023). Uluslararası afet risklerini azaltma standartlarına göre coğrafya öğretim programı: Bir içerik analizi. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 50, 24-49.
- Kayış, A. (2014). Güvenilirlik analizi (reliability analysis). İçinde Ş. Kalaycı (Ed.) *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* s. 403-419.
- Kukuoğlu, A. (2018). Doğal afetler sonrası yaşanan travmalar ve örnek bir psikoeğitim programı. *Afet ve Risk Dergisi*, 1(1), 39-52.

- Kyei, S., & Tachin, L. J. (2022). Exploring the role of social studies as a school subject in achieving national cohesion in Ghana. *International Journal of Management Studies and Social Science Research*, 4(3), 150-163.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2005). 5., 6. sınıf sosyal bilgiler öğretim programı ve kılavuzu. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı: İlkokul ve ortaokul 4., 5., 6. ve 7. sınıflar*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024). Sosyal bilgiler öğretim programı Türkiye yüzyılı maarif modeli. (tymm.meb.gov.tr/ogretim-programlari/sosyal-bilgiler-dersi).
- Nakajima, Ş. (2012). Deprem ve sonrası psikolojisi. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 28(2), 150-155.
- National Council for the Social Studies. (1994). *Curriculum standards for social studies*. Washington, DC: National Council for the Social Studies.
- National Council for the Social Studies. (t.y.). *Definition of social studies*. <https://www.socialstudies.org/about/definition-social-studies> (Erişim tarihi: 24 Aralık 2024)
- Nelson, J. L. (2001). Defining social studies. Critical issues in social studies research for the 21st century, 1, 15-38.
- Öcal, A. (2005). İlköğretim sosyal bilgiler dersinde deprem eğitiminin değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 169-184.
- Öcal, A. (2007). İlköğretim aday öğretmenlerinin deprem bilgi düzeyleri üzerine bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13) 104-110
- Özerdem, A., ve Barakat, S. (2000). After Marmara earthquake: Lessons for avoiding short cuts to disasters. *Third World Quarterly*, 21(3), 425-439.
- Özgüven, B. (2006). *İlköğretim öğrencilerine verilen temel afet bilinci eğitiminin bilgi düzeyine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Öztürk, C., ve Deveci, H. (2011). Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi. C. Öztürk (Ed.), *Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programları içinde* (ss. 1-41). Pegem Akademi.
- Öztürk, C. ve Kafadar, T. (2020). 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(1), 112-126.
- Pampal, S. ve Özmen, B. (2009). *Depremler doğal afet midir? Depremlerle baş edebilmek*. Ankara: Eflatun.

- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Çev. M. Bütün ve B. Demir. Ankara: Pegem
- Sabuncuoğlu, O., Çevikaslan, A. ve Berkem, M. (2003). Marmara depreminden etkilenen iki ayrı bölgede ergenlerde depresyon, kaygı ve davranış. *Klinik Psikiyatri*, 6, 189-197.
- Sever, R. (2019). *Afetler ve Afet Yönetimi*. Ankara. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Stough, L. M., Ducey, E. M., Kang, D., & Lee, S. (2020). Disasters, schools, and children: Disability at the intersection. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 45, 101447.
- Sür, E. (2021). *Türkiye'nin Deprem Bölgeleri*. İstanbul: Eğitim vakfı yayınları.
- Sür, Ö. (1993). Türkiye'nin deprem bölgeleri. *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, (2), 53-65.
- Sür, Ö. (1994). *Strüktürel jeomorfoloji* (Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Yayın No: 373). Ankara Üniversitesi.
- Şahin, C. ve Sipahioğlu Ş. (2002). *Doğal Afetler ve Türkiye*. Ankara: Gündüz Eğitim ve yayıncılık.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson Education.
- Taymaz, M. (2001). Doğal afet zararlarını azaltma çalışmaları. *Eğitim HaberBilim Dergisi*, 1(2), 4-5.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (t.y.). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı*. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli. <https://tymm.meb.gov.tr/ogretim-programlari/sosyal-bilgiler-dersi>
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2023, 1 Aralık). *Ortaokullarda "Afet Bilinci" dersinin müfredatı hazırlandı*. Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı. <https://www.meb.gov.tr/ortaokullarda-afet-bilinci-dersinin-mufredati-hazirlandi/haber/31787/tr>
- Tekin, Ö. ve Dikmenli, Y. (2021). Sınıf öğretmeni adaylarının afet bilinci algısı ve deprem bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 258-271.
- TÜBİTAK Bilim Genç. Son 100 Yılda Türkiye'de 7 ve 7'nin Üzerindeki Büyüklüklerde Gerçekleşen Depremler. <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/turkiyede-son-yuzyilda-gerceklesen-buyuk-depremler> (Erişim tarihi: 11 Aralık 2024)
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). *Adrese dayalı nüfus kayıt istatistikleri*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=49685> (Erişim tarihi: 20 Kasım 2024)

- Türk Dil Kurumu. (2011). Türkçe sözlük (genişletilmiş baskı). Ankara: TDK.
- Turan, S. (2019). 2018 sosyal bilgiler öğretim programının disiplinlerarası yapısının incelenmesi. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 2(2), 166-190.
- Utkucu, M., Uzunca, F., Durmuş, H., Nalbant, S., & Sert, S. (2023). Türkiye'nin güneydoğusunda 2023 Pazarcık (Mw=7.8) ve Elbistan (Mw=7.6), Kahramanmaraş depremleri [Rapor]. Afet Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi ve Jeofizik Bölümü, Sakarya Üniversitesi.
- Ünsal, H. ve Ertürk Atabey, S. (2016). Türkiye’de acil durum ve doğal afetlerde sunulan sağlık hizmetlerinin finansmanı. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(4), 1127-1138.
- Yalçınkaya, E. (2015). Sosyal bilgilerin tarihçesi ve temel eğitimdeki yeri. R. Sever (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* (ss. 25-47). Nobel.
- Yıldırım, M. (2021). Kitlel travmalarda erken dönem etkilenme. Ş. Yüksel & A. Başterzi (Ed.), *Kitlel travmalar ve afetlerde ruhsal hastalıkları önleme, müdahale ve sağıltım kılavuzu*. Türkiye Psikiyatri Derneğı Yayınları.
- Yıldız, T., Er, Ö., ve Metin, Ö. (2024). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının afet hazırbulunuşluk seviyelerinin incelenmesi. *International Journal of Geography and Geography Education*(51), 48-67. <https://doi.org/10.32003/igge.1333070>
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. (2023). *YÖK Başkanı Özvar, 2022-2023 eğitim ve öğretim yılı bahar dönemine ilişkin alınan yeni kararları açıkladı*. <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2023/yok-baskani-ozvar-2022-2023-egitim-ogretim-bahar-donemi-ne-iliskin-alinan-yeni-kararlari-acikladi.aspx>Yök
- Yükseler, M. (2019). *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu 1. Sınıf Öğrencilerinin Deprem Bilinci Bilgi Düzeyleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

## EKLER

### EK-1. Kişisel Bilgi Formu

#### KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili öğretmen adayları; bu çalışma İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programı için yürütülmektedir. Elinizdeki form sizlerin deprem bilgi düzeyinizi ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıdaki ifadeleri dikkatle okuyup kendinize en yakın bulduğunuz rakamın üzerine (X) şeklinde işaretleyiniz. Çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

#### Kişisel Bilgiler

##### Cinsiyetiniz ;

Erkek ( ) Kadın ( )

##### Sınıfınız

1. Sınıf ( ) 2. Sınıf ( ) 3. Sınıf ( ) 4. Sınıf ( )

##### Anne Eğitim Durumunuz

Okuryazar değil ( ) ilkokul ( ) ortaokul ( ) lise ( ) üniversite ( )  
Lisansüstü ( )

##### Baba Eğitim Durumunuz

Okuryazar değil ( ) ilkokul ( ) ortaokul ( ) lise ( ) üniversite ( )  
Lisansüstü ( )

##### 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli depremleri yaşadınız mı?

Evet ( ) Hayır ( )

## Ek-2. Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği

Deprem Bilgi Düzeyi Ölçeği (In Turkish)

|                                                                                                          | 1<br>Hiç<br>Katılmıyorum | 2<br>Katılmıyorum | 3<br>Orta<br>Düzeyde<br>Katılıyorum | 4<br>Katılıyorum | 5<br>Tamamen<br>Katılıyorum |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|-------------------|-------------------------------------|------------------|-----------------------------|
| 1. Ülkemde görülebilecek doğal afetler hakkında bilgi sahibiyim.                                         | 1                        | 2                 | 3                                   | 4                | 5                           |
| 2. Ülkemde en etkili olabilecek doğal afet hakkında bilgi sahibiyim.                                     | 1                        | 2                 | 3                                   | 4                | 5                           |
| 3. Ülkemde FAY hatlarının geçtiği yerler hakkında bilgi sahibiyim.                                       | 1                        | 2                 | 3                                   | 4                | 5                           |
| 4. Ülkemdeki deprem riskleri hakkında bilgi sahibiyim.                                                   | 1                        | 2                 | 3                                   | 4                | 5                           |
| 5. Dünyada deprem riski fazla olan yerler hakkında bilgi sahibiyim.                                      | 1                        | 2                 | 3                                   | 4                | 5                           |
| 6. Ülkemdeki deprem riski fazla olan yerler hakkında bilgi sahibiyim.                                    | 1                        | 2                 | 3                                   | 4                | 5                           |
| 7. Ülkemdeki deprem riski az olan yerler hakkında bilgi sahibiyim.                                       | 1                        | 2                 | 3                                   | 4                | 5                           |
| 8. Şu anda yaşadığım şehir deprem riski altındadır.                                                      | 1                        | 2                 | 3                                   | 4                | 5                           |
| 9. Deprem öncesi deprem çantasını bulundurmanın önemi hakkında bilgi sahibiyim.                          | 1                        | 2                 | 3                                   | 4                | 5                           |
| 10. Yaşadığım ortamda devrilebilecek eşyaların duvarlara sabitlenmesinin önemi hakkında bilgi sahibiyim. | 1                        | 2                 | 3                                   | 4                | 5                           |
| 11. Deprem yapıları etkileri hakkında bilgi sahibiyim.                                                   | 1                        | 2                 | 3                                   | 4                | 5                           |
| 12. Deprem maddi zararları hakkında bilgi sahibiyim.                                                     | 1                        | 2                 | 3                                   | 4                | 5                           |
| 13. Deprem manevi zararları hakkında bilgi sahibiyim.                                                    | 1                        | 2                 | 3                                   | 4                | 5                           |

|                                                                                                                   |   |   |   |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|---|---|---|
| <b>14.</b> Depreme karşı bilinçli olmanın bazen hayat kurtaracağını bilirim.                                      | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| <b>15.</b> Üniversite eğitimi beni doğal afetlere karşı bilinçlendirir                                            | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| <b>16.</b> Üniversite eğitimi beni şehrimizde olabilecek depremlere karşı hazırlar.                               | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| <b>17.</b> Üniversite eğitimiyle depremden önce (depreme hazır olma) yapılması gerekenlerle ilgili bilinçlenirim. | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| <b>18.</b> Üniversite eğitimi deprem anında yapılması gerekenlerle ilgili beni bilgilendirir.                     | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| <b>19.</b> Üniversite eğitimi deprem sonrası yapılabileceklerle ilgili bilinçlendirir                             | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |

### Ek-3. Etik Kurul Kararı

Etik Kurul Kararı: 16/12/2024-E-526967

Etik Kurul Otomasyonu

|                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                |                          |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|--|
| <p style="text-align: center;"><b>T.C.</b><br/><b>İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ</b><br/><b>BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU</b><br/>Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu</p> |                                                                                                                                |                          |  |
| Oturma Tarihi : 03-12-2024                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                | Oturma Sayısı : 20       |  |
|                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                | Karar Sayısı : 17        |  |
| Etik Açısından Uygun                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                |                          |  |
| Çalışma Adı                                                                                                                                                                                            | 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri Sonrası Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Deprem Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi |                          |  |
| Araştırmacılar                                                                                                                                                                                         | Yüksek lisans Öğrencisi Leyla KÖMÜRKARA ( Yürütücü )<br>Prof.Dr. MESUT ( Danışman )                                            |                          |  |
|                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                |                          |  |
| Başkan                                                                                                                                                                                                 | Prof.Dr. EMİN ÇELEBİ                                                                                                           |                          |  |
| Kurul Üyeleri                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                |                          |  |
| Kullanıcı : pınar özbay                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                | Prof.Dr. Bilal ALTAY     |  |
| Prof.Dr. Mehmet ÖNAL                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                | Prof.Dr. Yusuf BATAR     |  |
| Prof.Dr. Mehmet GÜNGÖR                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                | Prof.Dr. Süleyman ÇALDAK |  |
| Prof.Dr. Lütfiye ÖZDEMİR                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                |                          |  |

## Ek-4. Deprem Bilgi Düzeyi Kullanım İzni

Hocam merhaba. Ben İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Sosyal bilgiler bilim dalı öğrencisi Leyla KÖMÜRKARA. 2022 yılındaki çalışmanızda ortaya çıkan deprem bilgi düzeyi ölçeğinizi çalışmamda kullandım. Bunun için sizden izin de aldım. ancak izin mailine ulaşamadım. Sizden rica etsem izin verdiğinizizi bir kez daha yazabilir misiniz? Tekrar çok teşekkür ederim. Gelen Kutusu x



Leyla Kömürkara

20 May 2025 10:16 (4 gün önce)



Leyla merhaba

Geliştirmiş olduğumuz ölçeğimizi çalışmanızda kullanmanızdan memnurluk duyarız.

Ekte ölçeğin bulunduğu makaleyi gönderiyorum.

Makale sonunda ölçeğin Türkçe ve İngilizce halini bulabilirsiniz. Ayrıca veri işlemleri için bir dosya gönderiyorum.

Takıldığınız yerler olursa sorabilirsiniz.

Ayrıca yine kendimizin geliştirmiş olduğu Sürdürülebilir Deprem Farkındalığı Ölçeğimizi de gönderiyorum. Onun da açıklama dosyası ektedir.

Her iki ölçeği de kullanabilirsiniz. Ayrıca karşılaştırma yapabilirsiniz. Bizim karşılaştırmalı bir çalışmamız yakında yayımlandı. Onu da gönderiyorum. Ayrıca SSCI kapsamında yayımlanan makalemizi de gönderiyorum. Siz de çalışabilirsiniz.

Bir de Erol Sözen hocanın pilot uygulamada bu ölçeği kullandığı çalışmayı da gönderiyorum. O da bilgi ölçeği kullanılarak yapılan çalışma. size fikir verir. Ayrıca literatür için destek sağlar.

Çalışmanızda başarılar dilerim

Prof. Dr. Murat GENÇ